Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 8 (15631) | 1981 оной январиин 10, суббото | Сэн 2 мүнгэн.

КОММУНИСТ БҮХЭНЭЙ НАНГИН УЯЛГА

Республикымнай арад зон Эхэ оронойнгоо бухы ажалшадтай хамта «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» тушаа КПСС-эй ЦК-гай проектые тон ехэ һонирхолтойгоор зүбшэн хэлсэжэ байна. КПСС-эй ЦК-гай документ хүн бүхэнэй сэдьхэл, зүрхэ баясуулна. Тиигэжэ хаяаб. «Ленинскэ партиин шалгагдамал хүтэлбэрэй совет арад КПСС-эй XXIV болон XXV съездүүд дээрэ тодорхойлогдоһон экономическа стратегиие бодотоор бэелүүлжэ, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һууриие байгуулха, совет хүнүүдэй һуудал байдалые улам һайжаруулха талаар саашанхи амжалта туйлаа» гэжэ Гол шэглэлнүүд соо хэлэгдэнэ.

Үнгэрһэн саг соо манайшье республикын экономико болон соёл культурые хүгжөөлгэдэ, хүн зоной һуудал байдалые һайжаруулгада горитой алхам хэгдээ. Арбадахи табан жэлэй туршада, юһэдэхи табан жэлэйхидээ, промышленна продукци үйлэдбэрилгэ хэдэн зуун миллион түхэригөөр нэмээ. Илангаяа промышленностиин техническэ хүгжэлтэ дэбжэлтэ тодорхойлогшо гол һалбаринууд бүри түргэнөөр хүгжөө.

Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада ходы хүндэ гэн гасуурай болоошье һаань, мал ажахы, газар тарялангай продукци абалга саашада урган. Худөө ажахын продукци үйлэдбэрилгэ, худалдаха табан жэлэйнгээ түсэб, уялгануудые амжалтатайгаар дүүргэһэн ажахынууд республикада соомнай үсөөн бэшэ. Эрдэм бэлиг, соёл болбосорол саашань дэлгэрүүлхэ, ажалшадай хэрэгсэлые бүри баян дэлгэр болгохо, гэр байраар хангаха талаар нилээд ехэ юумэн хэгдээ.

Эдэ бүгэдэ парти, правительствымнай үдэр бүриин анхарал оролдолго, арад зоноймнай баатарлиг ажал хүдэлмэрээр туйлагдаа. Табан жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө [illegible] тэмсэлдэ түрүү зэргэдэ коммунистнууд ябана. Хубиингаа табан жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэжэ, республика соогоо суурхаһан коммунистнуудай дунда судна бүтээгшэ В. В. Минин, шэл шанагша О. Д. Белых, прибор бүтээгшэ, СССР-эй Верховно Соведэй депутат М.-Ж. Д. Чернинов, барилгашан, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Л. Н. Кузнецова, локомотив бүтээн гаргалгагша, Социалис Ажалай Герой Б. З. Поздеев, БАМ барилгашан Социалис Ажалай Герой А. Л. Мудров, электрын хүсэ үйлэдбэрилэгшэ В. Н. Бегунов, хонишон, Социалис Ажалай Герой, СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат Г. Л. Рабдаев, һаалишан, Социалис Ажалай Герой Н. Л. Дадашкина болон бусад оролсоно.

Коммунистнууд даалгагдаһан хэрэгтээ харюусалгатайгаар хандан, бүгэдэндэ эрхим жэшээ харуулан хүдэлхын хажуугаар, хамта хүдэлдэг нүхэдэйнгөө дунда эмхидхэлэй, идейно-политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулна, тиигэжэ тэдэниие ажалай амжалтануудта зоригжуулна. [illegible]

«Үнгэрһэн жэлнүүдтэ бидэ коммунис байгуулалтын гээ дүй дүршэлтэй болообди. Манай хүдэлмэридэ—хото городто гү, али худөө нютагташье—бии [illegible]» гэжэ КПСС-эй ЦК-гай июниин (1980 он) Пленум дээрэ нүхэр Л. И. Брежнев тэмдэглээ һэн. [illegible]

Арбадахи табан жэлэй туршада республикымнай партийна организацинуудай, коммунистнуудай нилээд юумэ хэбэшье, саашанхи зорилгонууд тон ехэ. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэл гараа. [illegible]

Мүн худөө нютагуудта тон харюусалгатай саһа—малай үбэлжэлгэ, түл абалга, хабарай тарилгада бэлэдхэл ябажа байна. Олонхи районуудта илангаяа малай үбэлжэлгэ хүндэшэг байдалда үнгэржэ байна гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Үбэлжэлгын үедэ нинтын адууһа малые гээлтэ, хоролтодо оруулангүй, ашаг шэмынь доошолуулангүй, гүрэндэ мяха, һү, үндэгэ, нооһо худалдаха түсэб, уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхэ гэһэн тон харюусалгатай зорилго табитданхай. Энээнине худөөгэй коммунистнууд толгойлхо, бэелүүлхэ зорилготой.

Мүнөө үеын промышленность, худөө ажахы мантан томо, орёо хүшэр болонхой. Шэнэ эрилтэдэ хүрэмөөр хүдэлхын тула коммунистнууд ходо һуража, мэргэжэлээ дээшэлүүлжэ, ажал хүдэлмэридөө шэнэ техникэ, технологи, түрүү дүй дүршэл, эрдэм наукын туйлалтануудые нэбтэрүүлхэ зорилготой. Коммунист хүн хаанашье ябахадаа, юушье хэхэдээ бүгэдэндэ эрхим жэшээ харуулжа, үүсхэл оролдолго гаргажа, хамта хүдэлдэг нүхэдтөө туһалжа, тэдэнээ түрүүшүүлэй зэргэдэ оруулха, залуушуулай ёһотойл һурган хүмүүжүүлэгшэ байха уялгатай юм.

Үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, продукциин шанар һайжаруулха асуудал шэнэ табан жэлдэ урданай табан жэлнүүдтэл адляар табитдана. Энэ гүрэн түрын удхатай хэрэгые баһал коммунистнууд толгойлхо ушартай. Тиихэдэ нинтын гүрэнэй зөөри алмаха, аршалха, ажалай болон партийна журам бэхижүүлхэ, ажал хүдэлмэридэ харюусалгагүйгөөр хандаха, голодоһо гаргаха ябадалтай эрид тэмсэхэ гээшэ тон шухала болоод байна. Коммунист бүхэн манай ажабайдал, ажал хүдэлмэридэ дайралдадаг дутуу дундануудые эрид шангаар шүүмжэлэн, дары усадхаха талаар бодото хэмжээ абаха уялгатай.

Ушар иимэһээ республикынгаа арад зоной политическэ болон ажалай эдэбхи үүсхэл бадаруулха, үйлэдбэриин хүгжэлтэ, дэбжэлтэ толгойлхо, түрэл партиингаа XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй манлайда ябаха гээшэ коммунист бүхэнэй нангин уялга, нэрэ хүндын хэрэг мүн.

КПСС-эй XXVI СЪЕЗДЫЕ УГТУУЛАН

ЭРШЭТЭЙГЭЭР ЭХИЛЭЭ

Түмэр замай Наушкын узелай коллектив үнгэрһэн жэлые амжалтатайгаар түгэсхэһэн юм. Тэдэнэр ашаа буулгаха, тээхэ талаар 1980 оной даабариие болзорһоонь урид дүүргээ.

Арбадахи табан жэлдэ эндэхи үйлэдбэриин техническэ таһагай коллектив поездн уудые һаадгүйгөөр ябуулхын түлөө Бүхэсоюзна конкурсдо хабаадалсахадаа, түмэр замай Зүүн Сибириин управлени дотор эрхимлэжэ гараһан. Тиихэдэ станциин вокзалай коллектив жэлэйнгээ түсэбтэ даабаринуудые ноябриин 1-дэ дүүргэһэн юм. Тэдэнэр «Коммунис ажалай коллектив» гэһэн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

Нёдондонойшье, мүн үнгэрһэн табан жэлэй дүн согсолхо зуураа, ажалай амжалта тус узелай участок бүхэнэй эбтэй эетэй хүдэлмэриһөө дулдыдана гэжэ тэмдэглэхэ ёһотойбди. Юуб гэхэдэ, эндэхи локомотивна депогой коллектив локомотивуудые таһалгаряагүйгөөр линидэ гаргажа, үйлэдбэриин-техническэ таһагайхид поезднуудые саг соонь шалгажа байгаа. Мүн түмэр замай хүдэлмэришэдшье жэншэдгүй һайнаар ажаллаба. Нигэжэл узелай коллектив арадай ажахын ашаа зөөхэ түсэбөө болзорһоонь урид бэелүүлһэн юм.

Эндэхи түмэр замшадай дунда дүршэл шадабари ехэтэй хүдэлмэришэд олон. Тэдэнэй тоодо станциин дежурнанууд Валентина Алексеева, Екатерина Калугина, поезд бүридхэгшэд Алексей Терентьев, Юрий Ермаков, кассир Елена Козенко, СССР-эй хүндэтэ түмэр замшан, вагонуудые шалгагша Владимир Самойлов болон бусад оролсоно. Тэдэнэр сүг хүдэлдэг нүхэдтөө бүтээсэ ехэтэй ажалай үльгэр жэшээ харуулна.

КПСС-эй XXVI съездые ажалай шэнэ амжалтаар угтахын түлөө тэмсэжэ байһан тус коллективэй хүдэлмэришэд шэнэ жэлэй эхинһээ хойшо бүри эршэтэйгээр ажаллажа байнхай.

А. ФАРФУТДИНОВ.
Хяагтын район.

Сибириие һэтэлэн гараһан агууехэ түмэр замаар үдэр, һүни илгаагүй электровозууд шуумайлдана. Тэдэниие таһалгаряагүйгөөр электрын элшэ хүсөөр хангаха гээшэ харюусалгатай зорилго мүн. Энэ харюусалгань үбэлэй үедэ илангаяа ехэ болодог гээшэ. Мысовской ба Улаан-Үдын энергоучастогуудай энэ талаар һайн бэлэдхэлтэйгээ гэршэлээ. Мүнөө эдэ участогуудай хүдэлмэриие машинистнүүд магтан дурдадаг байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Мысовской энергоучастогай түрүүшүүл — электромеханик Михаил Варфоломеев (баруун гарһаа), ахалагша электромеханик Анатолий Охлопков гэгшэд подстанциин хүдэлмэри шалгажа байна.
П. БУРМАКИНАЙ фото.

БҮХЫ ЮУМЭНЬ БЭЛЭН

Эдэ үдэрнүүдтэ «Маяк» колхозой правлениин, парткомой эмхидхэһэн тусхай комисси бүхы отарануудта ябажа, хонишодой түл абалгадаа хэр зэргэ бэлдэһэниие шалгажа дүүргэбэ.

Үнинэй хонишон, областной партийна конференциин делегат, коммунист Геннадий Михайлович Шарагуловай даадаг отарада шэнэ түл абахын урда тээ илангаяа ханалгатай һайнаар бэлдэгдээ гэжэ тэмдэглэгдэбэ. Эндэ хонидые эдеэлүүлхэ зохид хобоо хобто, үһа хэхэ амһарта хуу бэлдэгдэнхэй. Жэшээнь, талха таряа, үбһэ, һолоомо хэжэ үгэхэ хобоо хобтонууд хуу амяараа бэлдээтэй. Хонидтоо үбэлэй үедэ бүлеэдхэгдэһэн үһа уулгана. Тэдэнь хүсэ шадалаар һайн.

— Нёдондо зуун эхэ хониин бүриһөө 93 хурьга абажа түлжүүлээ һэмди. Харин энэ гараад байгша жэлдэ зуун эхэ хониин бүриһөө 98-һаа үсөөн бэшэ хурьга абажа түлжүүлхэ, хониин бүхэнһөө 3,8 килограмм нооһо хайшалха зорилготойбди, — гэжэ нүхэр Шарагулов хөөрэнэ.

Колхозой баһал үнинэй хонишон Б. С. Югодуров мүн лэ тиимэ уялгатай.

Бүхыдөө эндэхи хонишод 10-дэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ нёдондонойхиһоо жэшээгүй дээшэ дүн туйлахаар зоригжонхой. Тусхайлбал, ажахыгаараа зуун эхэ хониин бүриһөө дунда зэргээр 95-һаа үсөөн бэшэ хурьга түлжүүлжэ, хониин бүхэнһөө 3,8 килограмм нооһо хайшалха, хурьган бүхэниие эхэһээнь һалгааха болотор 23 килограммда хүргэхэ, гүрэндэ худалдагдаха хониин бүхэниие 43 килограммһаа бага бэшэ шэгнүүртэй болгохо гэжэ социалис уялга соогоо колхозой хонишод бэшэнхэй.

Д. ШЕНХОРОВ.
Түнхэнэй район.

ЕРЭХЭ ЖЭЛЭЙ УРГАСАДА

«Коммунизм» колхозой луговодууд ерэхэ жэлэй ургасада мүнөөнһөө һаналаа табижа, сабшалан, таряалангай үрэжэл һайжаруулха талаар ехэ хүдэлмэри ябуулжа байнхай. Д. Федоровой ударидадаг лугомелиоративна отрядай гэшүүд эдэ үдэрнүүдтэ юһэ мянган тонно наг шэбхэ гаргаад байна. Энээнэй дүрбэ мянганиинь сабшалан дээрэ гаргагдаа юм.

Тэрэшэлэн поли дээрэ саһа тогтоохо хүдэлмэри баһал урагшатайгаар ябуулагдана. Мүнөө энэ хүдэлмэри 500 гектарта хэгдээд байна. Тиихэдэ тошо халгажа, мүльһэ хүргэхэ талааршье ехэ юумэн хэгдээ. Һүүлэй мэдээгээр, бүхыдөө 8000 кубометр мүльһэн хүргэгдээд байна. Механизаторнууд Н. Федоров, А. Бельский, М. Краснинский, А. Олепников болон бусад һайнаар хүдэлжэ, мүнөөнһөө ерэхэ жэлэй ургасын үндэһэ һуури табина бшуу.

В. ШИРДАРМАЕВ.
Мухар-Шэбэрэй район.

ТАСС ШЭНЭ ҺОНИН

Хани ёһоной айлшалга тухай фильм

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневэй хани ёһоной албанай хэрэгээр 1980 оной декабриин 8—11-дэ Индиин Республикада ошожо ерэлгэ совет-индиин хани барисаае саашадань бэхижүүлхэ замда түүхэтэ шата болобо. «Индитэй шэнэ уулзалга» гэһэн телевизионно баримтата фильм бүгэдэ нинтын эб найрамдал хангахын түлөө тэмсэлдэ шухала хубитаяа оруулһан энэ ушарта зорюулагдана. Энэ фильм январиин 8-да Түбэй телевиденеэр харуулагдаа.

Леонид Ильич Брежневые энэдхэг арадай тон хүндэмүүшэ халуунаар, үнэн зүрхэнһөө угтаһан тухайнь, Премьер-Министр И. Ганди болон Индиин бусад хүтэлбэрилэгшэдтэй тэрэнэй уулзалганууд, хөөрэлдөөнүүд тухай кинокадрнууд хөөрэнэ. Индиин парламентаринарай урда Совет гүрэниие толгойлогшын хэлэһэн үгэ, совет-индиин хани барисаанай митинг, хоёр оронойарадуудай аша туһада, Азида ба бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал, аюулгүй байдал, хангахын аша туһада совет-индиин харилсаае хүгжөөлгын шэнэ хараа түсэбүүдые нээһэн хамтын документнүүдтэ гар табилга фильм соо буулгагданхай.

Л. И. Брежневэй хани ёһоной албанай хэрэгээр ошоод ерэлгын дүнгүүдтэ, социально-экономическа ондо ондоо байгуулгатай гүрэнүүдэй амгалан тайбанаар зэргэ оршохо гол ёһонуудые бодото дээрэнь бэелүүлгын жэшээ болодог совет-индиин харилсаануудта үндэр сэгнэлтэ үгэһэн Индиин политическэ ба нинтын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшадай, эрдэмтэдэй, хүдэлмэришэдэй, искусствын уран бэлигтэнэй хөөрөөнүүд фильм дотор оруулагдаһан байна.

Тележурналистнууд В. Белобородько, В. Дунаев, Ю. Солтон гэгшэд фильмын авторнууд болоно.

(ТАСС).

25 ЖЭЛ СОО АНТАРКТИДАДА

«Мирный» гэжэ түрүүшын совет научна станциин манай Эхэ оронойн тугые 1956 ондо мүльһэтэ түби дээрэ мандуулһан үдэрһөө хойшо 15 мянга гаран совет эрдэмтэд болон мэргэжэлтэд Антарктическа экспедицинүүдтэ хабаадалсаһан байна.

Совет Антрактическа экспедициин хүдэлжэ эхилһээр 25 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаан январиин 8-да Москвада Эрдэмтэдэй байшан соо болобо. СССР-эй Наукануудай академиин президент академик А. П. Александров, Арктическа ба Антарктическа институдай директор, СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент А. Ф. Терёшников, Госкомгидромедэй түрүүлэгшын орлогшо, географическа эрдэмэй доктор Е. И. Толстиков болон бусад мүльһэтэ түбиие шэнжэлгэдэ эрдэм наукын горитой ехэ хубитын оруулагдаһан тухай хөөрэбэ.

Совет экспедицинүүдэй хэһэн хүдэлмэриин ашаар дэлхэй дээрэ түрүүшын хоёр ботиһоо бүридэһэн «Антарктикын атлас» хэблэгдээ. Замбуулинай гэрэл туяанууд, ионосферэ, полярна туяаралга тухай үнэтэ шухаг мэдээсэлнүүд абтаһан байна. Наранай туяа гэрэлэй эдэбхижэлгэдэ хабаатай шэнэ үзэгдэлнүүд элирүүлэгдээ.

Мүнөө мүльһэтэ түби дээрэ совет 7 станци хүдэлнэ. Эрдэмтэд зургаадахи түбиие үргэлжэ дээрэнь шэнжэлжэ үргэлжэлһөөр. Эдэнэй хэһэн хүдэлмэри газар дээрэхи, замбуулинай дайдадахи хэрэгсэлнүүдэй туһаламжаар хэгдэһэн үргэн ехэ шэнжэлгэнүүдэй хубинь болоно.

(ТАСС).

ОРОНОЙ АЖАЛАЙ ЭРШЭ

КПСС-эй XXVI съездын нээгдэтэр хэдэн неделиүлэбэ. Энэ шухала хэрэгтэ бэлдэжэ, олон арбаад мянган ажалша коллективүүд орон дотор дэлгэрһэн съездын урда тээхи социалис мүрысөө улам эршэдхэжэ байнхай. Үйлэдбэриие нарижуулан һайжаруулха, продукци бүтээн гаргалгые ехэдхэхэ, шанарыень һайжаруулха арга нөөсэнүүдые бэдэрэн, һайн техникэ ба технологи нэбтэрүүлэн, түрүү коллективүүд партиин съездын хүндэлэлдэ абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэнэ, ерээдүйдэ ехэ түсэбүүдые хараална. Эдээн тухай ТАСС-ай корреспондентнүүд ингэжэ мэдээсэнэ:

Киевтэхи КПСС-эй XXV съездын нэрэмжэтэ Автоматикын институдай эрдэмтэд халаангүйгөөр түмэр хабтайлгаха арга боломжонуудые дурадхаба. Түмэр хабтайлгадаг стануудые автомат оньһоор хүтэлбэрилхэ арга зохёожо, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээ.

Энэ арга түмэр хабтайлалгын нимгэн зузааниие тодо наринаар хинана. Киевэй эрдэмтэдэй шэнэ арга Ждановск хотын Ильичын нэрэмжэтэ металлургическа заводто үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, продукци гаргалгые дээшэлүүлхэ арга олгоо. Автомат оньһон аргаар хүтэлбэрилгын түрүүшын ээлжээнэй хүдэлһөөр жэлэй турша соо предприятида 2 мянган тонно нэмэлтэ түмэр хабтайлгагдаа.

Примориин «Бор» нэгэдэлдэ В. Чернышевой хүтэлбэрилдэг халаан шэнэ жэлые габшагайгаар эхилбэ. КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгануудаа коллектив январь һарын түрүүшын үдэрнүүдтэ болзорһоо урид дүүргээ. Дүтэрхы мэргэжэл шудалһанай, ажалдаа зохёохы ёһоор хандаһанай ашаар залуу химигүүд продукци үйлэдбэрилгээ 1,5 дахин дээшэлүүлээ. Тиихэдээ түүхэй эдэй гээлтэ хоролтые нилээд бага болгоһон, электрын элшэ хүсэнэй гаргашые хорооһон байна. Мүнөө халаанай бүхы продукци эрхим шанартайгаар тушаагдана.

«Донской» гэжэ ажахынууд хоорондын комплексын оператор Е. Казакова Ставрополиин малшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлжэ ябана. 1.500 шахуу толгой тугал харууһалхадаа, тэрэ хоёр табан жэлэй даабари дүүргээ. Тиихэдээ 2590 гаран тонно үхэрэй мяха тушааһан байна. Үхэрнүүдые юрын аргаар харууһалхадаа, 6 — 7 хүнһөө бүридэдэг бригада эды шэнээн мяха тушаадаг юм. Бүхы ажал хүдэлмэриие оньһожоруулһанай ашаар иимэ амжалта туйлагдаа. Партиин XXVI съездын нээгдэтэр Е. Казакова болон тэрэнтэй мүрысэдэг нүхэдынь гүрэндэ мяха худалдаха кварталайнгаа даабариие дүүргэхээр уялга абаба.

Кузбассай горнягууд мянгатан-бригадануудай түрүү дүй дүршэлые үргэнөөр нэбтэрүүлһэнэй ашаар шэнэ табан жэлдэ нүүрһэ ехээр малтан абахые хараална. Шулуу нүүрһэнэй уурхайнуудай хүдэлмэриие оньһожоруулһанай ашаар түсэбһөө гадуур 3 миллионһоо дээшэ тонно нүүрһэ малтаха юм. Уурхайн түрүү бригаданууд шэнэ жэлдэ иимэ уялга абаба. Һурган хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие һайжаруулга, залуушуулда түрүү дүй дүршэл дамжуулга ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгын шухала нүхэсэлнүүдэй нэгэниинь болоно. Сүүдхэдээ мянга гаран тонно түлишэ малтадаг халаануудай хүдэлмэридэ залуу шахтёрнуудые хабаадуулхаар хараална. Шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрнүүдэй габшагай ажал социалис уялгануудай дүүргэгдэхэ аргатай байһые гэршэлнэ.

(ТАСС).

ХАЛЬМАГАЙ СОЁЛОЙ ҺАЙНДЭР

Январиин 13-һаа 15 болотор Москвада үнгэргэгдэхэ автономито республикын литература ба искусствын үдэрнүүд Хальмагай АССР-эй 60 жэлэй ойдо зорюулагдаха юм.

Совет засагай жэлнүүдтэ хизаарай ажалшад социально-соёлой хүгжэлтэдэ ехэ амжалтануудые туйлаа. Мүнөө эндэ 300-гаад клуб болон соёлой байшан, олониитын 200-гаад библиотекэ, мэргэжэлтэ ба арадай театрнууд хүдэлнэ. Хальмагай гүрэнэй университет, тусхай дунда һургуулинууд, техническэ мэргэжэлэй училищинууд үндэһэн мэргэжэлтэдые һурган бэлдэлгын ёһотойл гуламта болонхой.

Ниислэл хотын томо ехэ залнууд соо, промышленна предприятинуудта болохо үдэрнүүдэй программа үргэн ехэ, элдэб янзын юм. «Тюльпан» гэжэ дуу, хатарай ансамбль, фольклорно түрүү коллективүүд зохёохы ажал тухайгаа тоосохо байна. Уран зурагай искусствын выставкэнүүд, уран зохёолой ба хүгжэмэй үдэшэнүүд үнгэргэгдэхэ.

РСФСР-эй Соёлой министерствэдэ январиин 8-да үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ энээн тухай мэдээсэгдээ.

(ТАСС).

РОССИН ШЭНЭ МИНИСТЕРСТВО

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум РСФСР-эй Үрэ жэмэсэй-овощой ажахын союзна-республиканска министерствые байгуулба. Б. И. Наумов министрээр томилогдоо.

МАЛАЙ ҮБЭЛЖЭЛГЭ—
ШАНГА ШАЛГАЛТА

ЭЗЭД БЭРХЭ, МАЛ ТАРГАН

Репортаж

Үглөөгүүр эртэ, газаа үшөө харанхы байхада эндэ хуһамаг хоройн үүдэнэй харяр нээгдэхэ, хаанашьеб тракторай хүнхинэхэ, хүнүүдэй дуугаралдаха абяан жабартай хүйтэн агаарта бүришье элихэнээр соностожо эхилнэ.

Ингэжэ үдэр бүри үглөөнэй зургаан час болоогүй байхада Колесово тосхоной хажуудахи гүүртын шахамалнуудые харууһалдаг малшад ажалдаа ерэнхэй, сүлөө тухагүй хүдэлжэ байдаг заншалтай.

Бултанһаа түрүүлэн Татьяна Васильевна Окишева малайнгаа байрын үүдэ нээжэ, үхэрнүүдээ газаашань гаргажа захалба. Дулаан байра сооһоо хуу эб адлихан монсогор тарган хашарагууд уурал бааяһаар газаашаа субан гаража, уужам хорёо соогуур бухиндаагаа гаргажа, тангаршаан, мүргэлдэн гүйлдэнэ.

Энэ һамбаандань үхэршэн газааһаа тракторай оруулһан үбһэ, һолоомо зохидоор хубаарилан, хобтонуудта хэнэ. Дээрэһээнь талха тарянай зүйл үбэнүүлэн адхана. Байра соохи шэбхэ сэбэрлэнэ.

— Шанга хүйтэнэй үедэ үхэрнүүдые удаан газаа байлгадаггүйбди. Жэжэ мал түргэн даарашаха ха юм. Ехээр даараа һаа, эдиһэнээ ёһоор бэедээ шэнгээхэгүй, шэгнүүрээ өөдтэй нэмээхэгүй бшуу. Мүн баһа эдэниие үе—үе газаашань гаргажа, сэнгүүлжэ байгаагүйдэ аргагүй. Газаагуур ябаад ерэхэдээ эдэш хомхой эдимэр болодог лэ, — гэжэ тэрэ хөөрэнэ.

Малаа эдеэлүүлээд, үһалаад үглөөнэй 9 часһаа үдын 2 час болотор малшад булта гэр гэртээ таража, өөһэдөө сайлана, амарна. Удаань дахин ажалдаа ерэжэ, складһаа талха тарянай зүйл шэгнүүлжэ абана, үбһэ, һолоомоёо байра руугаа зөөнэ, үхэрнүүдээ үһална. Шахамалнуудта бүлеэдхэһэн үһан дуран соонь уулгагдадаг. Үдэшэлэн газаахи хорёогойнгоо шэбхэ шабааһа сэбэрлэдэг юм.

Шахамал малай энэ гүүртэдэ 16 хүн хүдэлдэг. Тэдэнэй нэгэниинь үбһэ тэжээл зөөдэг, шэбхэ шабааһа газаашань гаргадаг тэргэтэй багахан трактор жолоододог механизатор. Мүн тэжээл буйлуулха, үһа бүлеэдхэхэ оньһон түхеэрэлгэнүүдые хүдэлгэдэг нэгэ кочегар бии. Бэшэнниинь булта малаа эдеэлүүлдэг, харууһалдаг хүнүүд.

— Манай гүүртэдэ бүхыдөө 200 шахуу шахамал үхэр, мүн 430 гаран томо болгогдохо хашараг, буруунууд байлгагдана. Малнай томо, жэжээрээ хуу амяарлагданхай. Жэшээнь, эгээ жэжэ, тус тустаа 200—230 килограмм шэгнүүртэй үхэрнүүд — нэгэ амяараа байрада, тэдэнһээ ехэшэг, тус тустаа 250—300 килограмм шэгнүүртэйнүүдынь — ондоо байрада, тиихэдэ иигээд мяханда тушаагдаха бүри томо шахамалнууд баһа амяараа байлгагдадаг, — гэжэ гүүртые даагша һаяхан «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагдаһан И. И. Нечкин хөөрэнэ.

— Үбэлэй үедэ ямар рационоор үхэрнүүдээ эдеэлүүлнэт? — гээд асуубаб.

— Тэрэмнай олон янзын даа. Жэшээнь, томо шахамал үхэр бүхэндэ үдэрэй 4 килограмм талха тарянай зүйл, мүн тэды шэнээн үбһэ, 6 килограмм хэршэмэл, эһээмэл һолоомо үгэнэбди. Энэнь дунда зэргээр 7 тэжээлэй единицэ болодог. Жэжэшэг буруу, хашарагуудта тус бүридэнь үдэрэй 3 килограмм талха, 3—3 килограмм үбһэ, һолоомо, үшөө 1,5 килограмм ногооной гурил эдюулнэбди. Эдэнь бүхыдөө 5,5 тэжээлэй единицэдэ хүрэнэ,—гэжэ Иван Иннокентьевич хэлэнэ.

— Иимэ тэжээл эдюулээд байхада үхэрнүүдтнай хэр таргална, шэгнүүрээ нэмээнэб?

— Бараг һайн. Үнгэрэгшэ декабрь һарада Татьяна Васильевна Окишева харууһалдаг үхэрнүүдэйнгөө шэгнүүрые бүхыдэнь 87 центнерээр нэмээхэ түсэбтэй аад, 136 центнертэ хүргөө һэн. Юрэдөөл, хашараг бүхэнэйнгөө шэгнүүрые бүхы район соогоо эгээл ехээр, сүүдхын 940 граммаар дээшэлүүлээ. Баһал бэрхэ малшад Анатолий Игнатьевич Корытов, Петр Ефимович Волков гэгшэд үхэрнүүдэйнгээ шэгнүүрые яһала ехээр нэмээгээ, — гээд тэрэ харюусана.

Бүхы дээрээ Колесовско гүүртын малшад гансашье нёдондо бэшэ, бүхы арбадахи табан жэлдэ эрхим һайн үрэ дүн туйлаһан байна гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Энээн тушаа нэгэ хэдэн тобоймо тоонуудые дурдахаар. Жэшээлхэдэ, табан жэлэй түсэбэй ёһоор бүхыдэнь 5027 центнер мяха гүрэндэ тушааха түсэбтэй байһан аад, хамтадань 6290 центнер эрхим шанартай үхэрэй мяха бэлэдхэлэй пунктда оруулаа. Мяханда тушаагдаһан шахамалнуудынь тус тустаа дунда зэргээр 3,7 центнер шэгнүүртэйгээр абтаа. Тэдээн соонь тус бүридөө 400—410 килограмм татаха үхэрнүүд олон байгаа. Тэрэшэлэн нёдондо 260 үхэр шахан таргалуулжа тушаахадаа, хамтадань 1368 центнер мяха бэлэдхэлэй пунктда оруулаа һэн.

Гадна эндэхид хэдэн жэлдэ үхэрнүүдээ нэгэшье гарза хоролтогүйгөөр ондо оруулжа, ажалай нэмэлтэ түлөөһэ, урмашуулгын шан нэгэнтэ бэшэ абаа юм.

Хайшан гэжэ хүдэлхэдөө, ямар онол арга хэрэглэхэдээ иимэ һайн үрэ дүн туйлана гээшэб гэһэн асуудал гарана. Үнэндөө, һүүлэй хоёр жэлдэ сагай уларил таарамжагүй муу байжа, ажахыдань ороо һо тарянай, тэжээлэй ургамалнуудай ургаса бага абтаад, адууһа малда илангаяа шахамалнуудта урдынхидал адли элбэг ехэ, олон янзын тэжээл эдюулхэ арга боломжо байгаагүй.

Хэды тиигэбэшье малшад бүхы мэргэжэл шадабаряа элсүүлэн, айхабтар оролдосотойгоор хүдэлжэл бүхы дээрээ амжалтатай ажаллаа гэжэ тэмдэглэхээр. Түбхын түрүүн хүдэлмэриин үдэр үдэрэй тогтомол гуримые жэншэдгүй сахидаг гээшэ. Гадна зоотехнигэй табижа үгэһэн тэжээлэй рацион ехэ наринаар сахигдадаг, мүн тэжээлыень али болохоор шанаржуулха, элдэб минеральна зүйлнүүдые нэмэлсэхэ тушаа ехэ оролдолго гаргагдадаг.

Хоёрдохёор, шахамал үхэрнүүдэй энэ гүүртэдэ дилэнхидээ дүршэл шадабари ехэтэй хүнүүд хүдэлнэ. Жэшээнь, Петр Ефимович Волков Кабанскынгаа шубуунай фабрикын энэ һалбарида хорёод жэлдэ хүдэлһэн, «Нэгэдэхи классай мастер-малшан» гэһэн үнэмшэлгэтэй хүн. Татьяна Окишева, Анатолий Корытов гэгшэд баһал ехэ дүй дүршэлтэй, дээдэ гарай малшад юм.

КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлдэ габшагай ажалай вахтада жагсан, малшадай бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсожо, Колесовско шахамалнуудай гүүртын коллектив дээшэлүүлэгдэһэн шэнэ уялга абанхай. Тусхайлбал, шахамал үхэр бүхэнэй шэгнүүрые январь, февральда сүүдхын дунда зэргээр 900 граммһаа доошо бэшээр, томо болгохо буруу бүхэнэй шэгнүүрые бүхэли үбэлдөө 800 граммаар нэмээхэ зорилго табигдана. Шахамалнуудаа байгша оной тэн багаар тус тустань 380 килограммһаа бага бэшэ шэгнүүртэйгээр, хуу тарган болгожо, мяханда тушааха байна.

М. НАМЖИЛОВ.
Кабанскын район.

XXVI ПАРТИИН ХАРАА ТҮСӨБ — БҮГЭДЭ АРАДАЙ ХЭРЭГ

КПСС-эй ЦК-гай проект зүбшэн хэлсэнэбди

ШИИДХЭХЭ ЗОРИЛГОМНАЙ ЕХЭ

Манай ТЭЦ-эй хүдэлмэришэд үнгэрэгшэ табан жэл соо өөрынгөө предприятиие хүгжөөн үргэдхэхэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулhан байна. Энэ хугасаа соо 3 миллиард 835 миллион киловатт-час электрын элшэ хүсэн, 10 миллион 437 мянган гекалори дулаан үйлэдбэрилэн гаргагдаа.

Энэ үедэ дундуур хүсэтэй турбинануудай уурал гүйсэд ашаглаха талаар хүдэлмэри хэгдэжэ дүүргэгдэhэн, ехэ хүсэтэй уурал дамжуулдаг хуушан соргонууд зузаан ханатай, бүдүүн соргонуудаар hэлгэгдэhэн байна. Гурбадахи турбинаяа hэлгэн заhабарилжа, мүнөө шэнэ гуримаар хүдэлгэнэбди. Мүн химическэ аргаар уhа сэбэрлэлгые үргэдхэжэ, часай 1.000 кубометр уhа дулаасуулгын сетьдэ үгэхэ аргатай болообди. Арбадахи табан жэл соо дулаа үгэхэ хүсые ехэ болгохо талаар горитой хүдэлмэри хэгдэhэн байха юм. Тингэжэ час соо тус-тустаа 100—100 гекалори дулаа үгэхэ уhа халаадаг хоёр котёл ашаглалгада үгтөө. Тэдэнэр өөр-өөрын сэбэрлэлгын ба тоhодолгын түхеэрэлгэнүүдтэй юм. Мүн энэл хугасаада ашаалалгын кран, дүрбэдэхи, табадахи котёлнуудта утаа сэбэрлэхэ түхеэрэлгын хоёрдохи ээлжээн ашаглалгада үгтэhэн, түмэр зам hэльбэн шэнэлэгдэжэ дүүргэгдэhэн байна.

Гэхэтэй хамта манай хүдэлмэридэ дутуу дунданууд үшөөл олон. Жэшээлэн хэлэбэл, шулуу нүүрhэнэй склад гүйсэд hэльбэн шэнэлэгдээгүй байhаар. Тэрээнhээ боложо, зуhай сагта шулуун нүүрhэнэй гүйсэд хэрэгтэй болохо нөөсые хадагалжа шаданагүйбди. Мүн инженернэ болон ажаhуудалай барилгануудшье гүйсэд hайнаар хэгдэнэгүй. Һүүлэй арбан табан жэл соо манай ТЭЦ өөрынгөө хүсые гурба дахин ехэ болгоhон байна.

Теэд энэ хугасаа соо хүдэлмэришэдэй амаралгын нэгэшье дүрбэлжэн метр байра баригдаагүй. Манай хүдэлмэришэдтэ хүдэлмэриингөө забhарлалай үедэ бэеэ угаажа, эдеэлжэ, тэнюунээр амарха газар үгы шахуу.

Эдэ бүгэдые хараад үзэхэдэ, манай коллективтэ сэээдүйн үедэ шиидхэхэ асуудалнууд олон.

Нэн түрүүн городые дулаагаар хангалга. Хэзээ нэгэтэ манай городто хоёрдохи ТЭЦ баригдажа, энэ асуудал гүйсэд шиидхэгдэхэл юм бэзэ. Теэд тэрэнэй баригдатар, үдэр бүри урган үргэдэжэ байhан городые хэрэгтэй дулаагаар хаанаhаа хангахаб? Мүнөө манай ТЭЦ нэмэлтэ дулаа үгэхэ аргагүй болонхой.

«1981 — 1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» тушаа КПСС-эй ЦК-гай проект дотор «Теплоцентральнууд болон районой томо котельнэнүүдые барнhанай ашаар хэрэглэгшэдые нэгэ газарhаа дулаагаар хангаха ябадал саашадань дэлгэрүүлхэ, мүн түлишын удельнэ гаргашые, электрын болон дулаанай элшэ хүсэнэй өөрынь үные доошолуулха», — гээд хэлэгдэнэ. Энэ талаар хаража үзэхэдэ, дулаагаар дуталдажа байhан манай городой эрхэ байдалда хоёрдохи ТЭЦ-эй барилгые түргэдхэлгэ тон ехэ удха шанартай. Тиимэhээ **тэрэниие 1990 он хүрэтэрхи үедэ шиидхэбэл hайн байгаа гээд hанагдана.**

Мүн тэрэ ТЭЦ-эй баригдажа ашаглалгада ороторнь городые дулаагаар хангаха саг зуурын тусхай схемэ городой захиргаан болон «Бурятэнерго» управлениин проектнэ институдай хабаадалгатайгаар табибал hайн hэн. Тэрэ схемээр мүнөө хүдэлжэ байhан котельнэнүүдэй дулаа үгэхэ хүсэн, шэнэ котельнэнүүдэй барилга хараада абтаха байгаа. Энээнтэй дашарамдуулан, **локомотив-вагон заhабарилгын заводто шэнэ котельнэ барижа эхилхыень дурадхахаар байна.** Юуб гэхэдэ, тус заводто часай 200 гекалори гэхэ гү, али манай ТЭЦ-эй гаргадаг дулаанай 30 процентнь хэрэглэгдэхэ байна бшуу. Тиимэ ехэ дулаа ТЭЦ ганса ЛВРЗ-дэ үгэхэ аргагүй. Энээнhээ боложо, заводой шэнэдхэн заhабарилгын хүдэлмэри hаатажа болохол. Харин шэнэ котельнэ барижархёо hаань, үшөө дүшөөд 100—100 квартиратай гэрнүүдтэ дулаа үгэхэ арга олдохо байгаа.

Мүн «Бурятцелинстрой» трестын промышленна баазада котельнэ бариха асуудал түргөөр шиидхэхэ шухала. Тэрэ котельнын баригдабал, оршон тойронхи микрорайониинь дулаагаар гүйсэд хангагдадаг болохо hэн.

Хоёрдохи асуудал гэхэдэ, городые халуун уhаар хангалга болоно. Мүнөө үедэ манай ТЭЦ сүүдхэдээ 24 мянган кубометр уhа химическэ аргаар сэбэрлээд, халаажа үгэхэ аргатай. Харин городто сүүдхэдээ 28—29 мянган кубометр халуун уhан хэрэглэгдэнэ. Тиимэhээ бидэ гүйсэд сэбэрлэгдээгүй уhа халаажа, дулаанай сетьдэ табиха баатай болонобди. Энэ шалтагаанаар уhа халаадаг котёлнууд болон бойлернуудай түргэн муудана. Тиин мүнөө бидэ нэгэдэхи трассынгаа уhые 100 градусhаа халуун болгохо аргагүйдэнхэйбди.

Энэ талаар бүри 1977 ондо промышленна 21 предприятиие өөрын дулаа үгэдэг пунктнуудтай, уhа бүлэдэг станцинуудтай болгохо тухай горсоведэй гүйсэдкомой шиидхэбэри абтаа hэн. Теэд энэ шиидхэбэри мүнөөшье болотор гүйсэд дүүргэгдээгүй. Энээндэ городой захиргааншье, «Бурятэнерго» управленишье ёhотой анхаралаа үшөөл табинагүй.

Мүнөө үедэ манай ТЭЦ-эй үнэhэ хаядаг комплексые шэнээр барилга онсо анхаралыемнай татанхай байна. Юуб гэхэдэ, «Южтехэнергын» шалгалтын дүнгүүдые харахада, хуушан газарнай энэ жэлэй сентябрь hарада үнэhөөр дүүрэшэхэ. Шэнэ комплексын сметээр хараалагдаhан сэнгынь 6,5 миллион түхэриг юм. Барилгын эхилhээр 2,1 миллион түхэриг ашаглагдаа. Үшөө дүрбэ хахад миллион түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэгдэхэ байна. Тэрэниие саг соонь бүтээхэ гээшэ манай шухалын шухала зорилго болонхой.

Һүүлэй үедэ манай ТЭЦ-эй, илангаяа котельнэ цехэй, хүдэлмэри ехэ шүүмжэлэлдэ орохон байна. Энэ шүүмжэлэлнүүд зүб хэгдэнэ. Юуб гэхэдэ, манай заhабарилгын гол хүсэн болохо «Востокэнергоремонтын» организацинуудые Гусиноозёрско ГРЭС-эй түхеэрэлгэнүүдые заhабарилгада табиhанhаа боложо, ТЭЦ-эй котёлнуудай заhабарилга удааршаhан байна.

КПСС-эй ЦК-гай проектээр энергетикын предприятинууд дээрэ ажалай бүтээсые 18—20 процентээр дээшэлүүлхэ хараа түсөб табигдана. Манай коллективтэ энэ нилээд хүндэшэг байха. Гэбэшье бидэ бүхы городой ажахыда, ажабайдалда өөрынгөө предприятиин ямар ехэ үүргэ дүүргэжэ байhые мэдэрнэбди. Тиимэhээ партиимнай хараалhан энэ түсэб манай заатагүй дүүргэхэ нангин уялга гэжэ тоолоно гээшэбди.

Ф. ПЕЧКИН,
Улаан-Үдын ТЭЦ-эй директор.

«Улан-Удэ трансстрой» трестын 834-дэхи барилга-хабсаралгын поезддо аяар хорин жэлэй туршада таhалгаряагүйгөөр шэрдэгшээр хүдэлдэг Елена Николаевна Федоренко нилээд баян дүй дуршэлтэй болонхой. Тэрээндэ 4-дэхи разряд олгогдонхой юм. Юhэдэхи табан жэлэй дүнгөөр Елена Николаевна коммунис ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөө бэлэй.

Ажал хэрэгтээ үнэн сэхээр хандадаг энэ юрын хүдэлмэришэ эхэнэр КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлдэ бригадынгаа абаhан үндэр уялгые бэелүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулхын түлөө шармайна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Е. Н. Федоренко.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ҮЙЛЭДБЭРИНЬ УЛАМ ҮРГЭДЭНЭ

Татауровай авто-заhабарилгын заводой коллектив «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» тухай КПСС-эй ЦК-гай проектые халуунаар угтаhан байна. Совет арадай урда партиин табиhан шухала зорилгонуудые бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ авто-заhабарилагшад хубитаяа оруулалсаха зэргэтэй. Ушар иимэhээ заводой хүдэлмэришэдэй суглаануудта, политhуралсалай кружогуудта коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүд партиин ЦК-гай проектые ехэ анхаралтайгаар шудална.

Проект дотор «Хүдөө ажахын заhабарилга-хангалгын баазые үргэдхэхэ ба тусхай шэглэлтэй болгохо талаар хүдэлмэриеэ үргэлжэлүүлхэ» гэжэ бэшэгдэhэн мүрнүүд гүнзэгы удха шанартай юм. Татауровай завод шэнэ табан жэлдэ үйлэдбэриингөө хүсэнүүдые үргэдхэжэ, хүдөө ажахын машинануудые заhабарилгын хэмжээе гурба дахин ехэ болгохо зэргэтэй. Хэрбээ мүнөө үедэ тус заводто автомашина болон двигательнүүд заhабарилагдажа байгаа hаа, 1983 ондо эндэ «К-700», «Т-150» түхэлэй томо томо тракторнууд заhабарилагдажа эхилхэ. Тиимэhээ заводые hэльбэн шэнэлэлгэ хадаа эндэхи коллективэй гол зорилго болоно.

Заводой коллектив Прибайкалиин районой түрүү коллективүүдэй нэгэн юм. Тэдэнэр КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ зуураа, арбадахи табан жэлдэ продукци худалдаха, бүхыдөө продукци гаргаха талаар түсэбөө 4 жэл 8 hарын туршада дүүргэhэн байна. Эндэхи хүдэлмэришэд hайшаама үүсхэлнүүдые гаргажа, районойнгоо ажалшадые социалис мүрысөөндэ уряалдаг заншалтай. Жэшээлхэдэ, мотоорно участогай коллектив «Арбадахи табан жэлэй түсэбүүдые В. И. Лениной түрэhөөр 110 жэлэй ойн үдэртэ дүүргэе» гэhэн патриотическа үүсхэл гаргаhан байна. Тингэжэ тэдэнэр эршэтэйгээр ажаллажа, хэлэhэн үгэдөө нэрэтэй солотойгоор хүрэhэн юм. Энэ участогайхид 1980 оной түсэб болзорhоонь холо урид — ноябриин 20-до бэелүүлhэн жэшээтэй. Эндэхи дүршэлтэй слесарь, Ажалай Алдар Солын III шатын орденто В. Н. Филимонов, слесарь-обкатчик Н. К. Болгов, слесарь-бүлюудэгшэ В. А. Беспальчук гэгшэд коллективэйнгээ үндэр амжалтада нилээд хубитаяа оруулhан байна.

Үүсхэлшэдые даган, мүн лэ эршэтэйгээр ажаллаhан авто-хабсаралгын, механическа участогүүдай коллективүүд үйлэдбэридөө эрхим үрэ дүнгүүдые туйлаа гэжэ тэмдэглэлтэй. Электро-гагнууршан Г. Г. Перов, Ажалай Алдар Солын III шатын орденто токарь Е. В. Колмакова, слесарь Ф. П. Агафонов гэгшэд хубиингаа табан жэлые болзорhоонь урид бэелүүлжэ шадаа. Тинхэдэ «КАЗ-608» түхэлэй автомашинын кузов бүтээдэг участогай коллектив үшөө залуушье hаа, жэлэйнгээ түсэб декабриин 12-то бэелүүлжэ, горитойхон амжалта туйлаба. Энэ участогай үйлэдбэриин түрүүшүүлэй тоодо электро-гагнууршад С. М. Заиграев, С. С. Климов, В. К. Киселев гэгшэд оролсоно.

Татауровай заводой коллективэй ажалай илалтанууд предприятиин үйлэдбэриин зарим участогуудые hэльбэн шэнэлhэнэй ашаар туйлагдаба гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Арбадахи табан жэлдэ эндэхи капитальна барилгада 2 миллион 413 мянган түхэриг гаргашалагдаа. Тингэжэ задалалга-угаалгын цех, сэбэрлэлгын түхеэрэлгэ, соёлой байшан гэхэ мэтэ ашаглалгада оруулагдаа. Үйлэдбэридэ дүн хамта 255 мянган түхэригэй шэнэ түхеэрэлгэнүүд нэбтэрүүлэгдэбэ. Тэрэнэй хажуугаар заводой 64 хүдэлмэришэнэй бүлэ шэнэ байрануудта түбхинөө гэхэ гү, али гэр байрын барилгада бүхыдөө 784 мянган түхэриг гаргашалагдаhан байгаа.

Мүнөө үедэ эндэ томо котельнэ бодхоогдожо байна. «К-700», «Т-150» түхэлэй тракторнуудые заhабарилха цехэй гол корпусой барилга эхилэнхэй.

Гэхэтэй хамта заводые hэльбэн шэнэлхэ талаар хүдэлмэри даншье уняагайгаар ябуулагдана гэжэ хэлэхэ ёhотойбди. Жэшээлхэдэ, үнгэрhэн жэлдэ hөмологдоhон 827 мянган түхэригэй оройдоол 361 мянганиинь ашаглагдаhан байха юм. Эндэхи подрядчик — «Бурятцелинстрой» трестын нүүдэл оньhожоруулагдамал 590-дэхи колоннын коллектив түсэбөө дүүргэнэгүй. Энээнhээ уламжалан олон объектнүүд ажахын хүсөөр баригдана. Гэбэшье эндэ барилгын техникэ, хүдэлмэришэд дуталдана. Ушар иимэhээ 590-дэхи ПМК-гай хүтэлбэрилэгшэд заводой гол фонднууд болон үйлэдбэриин хүсэнүүдые саг соонь ашаглалгада оруулха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулха ёhотой болоно.

Үнгэрhэн табан жэлэй туршада заводой үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ, hайн шанартай продукци үйлэдбэрилхэ талаар зарим тэды хүдэлмэри хэгдээ. Һүүлэй үедэ автомобиль болон двигатель заhабарилгын шанар hайжарба. Заhабарилгын технологическа процессүүдые саашадань хүгжөөхэ, ажалай эмхидхэл ба хүдэлмэриин эрхэ байдал hайжаруулха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдаhан байна. Мүнөө үедэ заводой коллектив «А-497» түхэлэй хахад-прицеп бүтээдэг болоо.

Заводой уралан нарижуулагшад үнгэрhэн табан жэлэй хугасаада уралан нарижуулгын 50 дурадхал оруулhан байгаа. Тэдэниие үйлэдбэридэ нэбтэрүүлhэнэй ашаар эндэ жэл соо 18,5 мянган түхэриг алмагдана. Эндэ уралан нарижуулагшад А. М. Орлов, В. И. Карпов, С. Г. Ананьин, В. Г. Первухин, А. С. Губанов болон бусад ехэ габьяатай.

Коллективэй социальна шэнжэ хубилаа. Заводой хүдэлмэришэд болон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй дүрбэнэй нэгэ хубинь дээдэ ба тусхай дунда эрдэмтэй юм. Диилэнхи хубинь дунда эрдэмтэй. Мүнөө заводой тэдхэмжэ дээрэ 25 хүн дээдэ ба тусхай дунда hургуулинуудта hуралсана. Һүүлэй үедэ кадрнуудай хүдэлмэриhөө гаралга, оролгонь доошолоо. Хэрбээ 1975 ондо 130 хүн байгаа hаа, нёдондо 74 хүдэлмэришэн ажалhаа гараhан байна.

Заводой дирекци, партийна, профсоюзай болон комсомолой организацинууд, бүхы коллектив арбадахи табан жэлые түгэсхэхэ зуураа, гол анхаралаа ерэхэ табан жэлдэ шиидхэгдэхэ асуудалнуудта хандуулhан байна. Эндэхи коллектив үйлэдбэриингөө ашаг үрые бүри дээшэлүүлхын тула заhабарилгын технологи, ажалай эмхидхэл hайжаруулха, хүдэлмэриин сагай гээлтые хороохо, үргэн дэлисэтэй социалис мүрысөө эмхидхэхэ ёhотойбди гэжэ ойлгоно.

Арбадахи табан жэлдэ тус заводой коллективэй урда ехэ зорилгонууд табигданхай. Нэн түрүүн тэдэнэр предприятияа hэльбэн шэнэлжэ, 1985 он хүрэтэр жэл соо гурбан миллион түхэригэй валова продукци гаргаха хүсэндөө орохо байна. 1983 ондо эндэ «К-700», «Т-150» түхэлэй тракторнуудые заhабарилдаг цехэй гол корпус ашаглалгада тушаагдаха ёhотой. Заводой хүдэлмэришэдэй hуудал байдалые hайжаруулхын тула ехэ барилга түсэблэгдэнэ. Эндэ 140 үхибүүнэй байха сад-ясли, 100 хүнэй байха хамтын байра, спортын ордон, хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын комбинат, магазин баригдахаар хараалагданхай. Тинхэдэ эндэхи барилгашад жэл бүхэндэ тус тустаа 18 квартиратай нэгэ гэр ашаглалгада тушаажа байхабди гэжэ үгэеэ үгэбэ.

Н. УГРЮМОВ.

ШАНАРАЙ ТҮЛӨӨ ШАНГААР ТЭМСЭХЭБДИ

КПСС-эй XXVI съездын үзэмжэдэ табигдаха «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» тушаа КПСС-эй ЦК-гай проектые манай үйлэдбэриин «Бурятшвейбыт» нэгэдэлэй бүхы ательенүүдэй ба цехүүдэй хүдэлмэрилэгшэд халуунаар угтан абаа. Проект дотор хүн зоной ажабайдалые саашадань hайжаруулха тухай хэлэгдэhэниинь hайшаалтай. Иимэ амжалта туйлахын тула үйлэдбэриин бүхы hалбаринуудые адли тэгшээр хүгжөөхэ гэжэ проект дотор хараалагдана. Энэ хадаа ажабайдалаймнай саашадаа бүри баян дэлгэр болохо байhыень харуулна.

Хүн зониие ажаhуудалай талаар хангалгые нилээд hайжаруулха, тэрэнэй хэмжээе 1,4—1,5 дахин ехэ болгохо зорилго табигдана. Захилнуудые дүүргэлгын шанар ба хангалгын культура дээшэлүүлэгдэхэ байна. Эдэ бүгэдэ хэмжээнүүд нэгэдэлэймнай бүхы хүдэлмэрилэгшэдые бүри hайнаар ажаллахаар зоригжуулна. Бидэнэр 1980 онойнгоо даабариие декабриин 10-да дүүргэээд, шэнэ табан жэлэй тоосоогоор ажаллажа эхилээбди. Амжалта нилээд хүшэрхэн эрхэ байдалда туйлагдана. Энээниие ямараар ойлгохоб гэхэдэ, мэргэжэлтэй эсхэгшэд дуталдана, тусхай шэглэлтэй училищинуудые дүүргэhэн залуушуулай ерэхэдэнь, тэдэниие байлгаха байраар дуталданабди. Тэдэнэрэй ажалдаа хаба шадалаа сүм харуулхаар эрхэ байдал олгогдоногүй. Өөhэдөө хүүгэдэй ясли, саадгүй байhанhаамнай уламжалан, олон жэлдэ хүдэлжэ, дүй дуршэлөөр баян болоhон хүдэлмэрилэгшэднай гаража ошохо баатай болоно. Эдэ бүгэдэ проект зүбшэн хэлсэhэн суглаанууд дээрэ тэмдэглэгдэжэ, нэмэлтэ дурадхалнууд оруулагдаа.

Декабриин 17-до үнгэргэгдэhэн «Бурятшвейбыт» нэгэдэлэй нээмэл партийна суглаанда бүхы ательенүүдэймнай түлөөлэгшэд хабаадалсажа, hанамжа дурадхалнуудаа хэлээ hэн.

«1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» тушаа КПСС-эй ЦК-гай проект тухай ба манай партийна организациин гол зорилгонууд» гэhэн элидхэл нэгэдэлэймнай директор Павел Манжуевич Пестухов хээ. Элидхэл тушаа олон хүн үгэ хэлээ. Мая Егоровна Шодоева нухэдэйнгөө зүгhөө бодожо, проектые халуунаар дэмжэн hайшаажа байhанаа мэдүүлээд, энэ документ соо эхэнэрнүүдэй ажалай эрхэ байдал саашадань hайжаруулха тухай хэлэгдэhые хараадаа абан, **оёдолшодой ээлжээтэ амаралтые 15 үдэр бэшэ, харин 18 үдэр болгохыень** дурадхаhан байна.

Хубсаhа заhабарилдаг цехэй комсорг Татьяна Калашникова, «Элегант» гэжэ 14-дэхи ательеэйн оёдолшон Е. Х. Ефимова, 5-дахи ательеэйн халаанай мастер Т. Н. Загвозкина болон бусад үгэ хэлээ. Тэдэнэр продукциин шанарые саашадань hайжаруулхын түлөө оролдохо зуураа, хуушарhан түхеэрэлгэнүүдые hэлгэжэ, бүтээсэ ехэтэй «Ритм» гэжэ системэ нэбтэрүүлhэн тухайгаа мэдээсээ. **Хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангадаг предприятинуудтай хамтаржашье hаань, хүүгэдэй ясли, саад болон хамтын байра барихыень** дурадхаа. Эдэ бүгэдэ хадаа шиидхэбэреэ хүлеэhэн шухала асуудалнуудай тоодо ороно.

Нэгэдэлэймнай оёhон хубсаhанай шанарые шалгаха комплексно системэ 2-дохи, 3-дахи, 6-дахи ательенүүдhээ бэшэндэ бултандань нэбтэрүүлэгдэжэ, хүсэндөө ороо. Энэ системын ашаар хубсаhан тусхай стандартаар оёгдодог. Үйлэдбэриин шата бүхэн тодорхойгоор хараалагдана. Квартал бүхэндэ тусхай комисси оёгдоhон хубсаhа хаража, сэгнэлтэ үгэхэдөө, эсхэгшын ажалыень баллай ёhоор тэмдэглэнэ, Тингэжэ мүрысөөндэ түрүүлжэ, шанда хүртэхэ түрүүшүүл тодорхойлогдоно. Энэ комплексно системын ашаар хубсаhа захигшын бэедэ тааруу зохидоор, саг болзор соогоо оёгдохоhоо гадна, өөрынь дуратай, заажа үгэhэн түхэл маягаар бүтээгдэнэ. Эдэ системэнүүдые оёдолой үйлэдбэридэ нэбтэрүүлгэ хадаа «Бурятшвейбыт» нэгэдэлэй оёдолшодто ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, продукциин шанар hайжаруулха арга боломжо олгоно.

Иигэжэ манай нэгэдэлэй коллективүүд түрэл партиингаа ЦК-гай проектээр зоригжон, 1981 оной түрүүшын хоёр hарын түсэбые болзорhоонь урид дүүргэжэ, КПСС-эй XXVI съездые угтаха гэhэн социалис уялгаяа бэелүүлжэ байна.

К. ТИМОНИН,
оёдолой үйлэдбэриин «Бурятшвейбыт» нэгэдэлэй партийна организациин секретариин орлогшо.

ТЫНДЭ ТҮСЭБТЭ ТАБАН ЖЭЛДЭ

«Ажаhуудалай ехэ микрорайоной түрүүшын 9 дабхар гэрнүүдэй барилга эхилэгдээ. Тус микрорайон Байгал-Амарай түмэр замай барилгашадай ниислэл — Тындэ хотын түб болохо юм...».

Үнгэрhэн табан жэлэй хүдэлмэриин түрүүшын үдэрнүүдэй нэгэндэ ТАСС иимэ мэдээсэл дамжуулhан байгаа.

Табан жэлэй саада тээ хэлэгдэhэн эдэ мүрнүүдые тайлбарилжа үгэхыень Тындын городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. Г. Федуловта ТАСС-ай корреспондент А. Кривченко хандаба.

—Түрүүшын 9 дабхар гэрэй hуури табилгын ямар ехэ hайндэр болоо гээшэ hэм,— гэжэ Владимир Григорьевич hанаандаа оруулна. —«Түрүүшын» гэhэн үгэ Тындын hулдэ тэмдэг шэнгеэр соностодог бэлэй. Түрүүшын гэр, түрүүшын микрорайон, түрүүшын hургуули—барандаа түрүүшын байгаа ха юм.

Мүнөө Тындэ түргэнөөр урган бодожо байhан hайхан хото болонхой. Үнгэрhэн табан жэлдэ городой хүн зон 120 мянга гаран дүрбэлжэн метр болбосон түхэлтэй гэр байратай болоо.

Хэдэн жэлэй саада тээ манай эндэ резинэ сабхинууд эгээл гүйсэтэй эдлэл байдаг hэн. Тэрээнгүйгөөр богоhоhоо сааша алхамшье хэхын аргагүй байгаа бшуу. Харин мүнөө Тындын түб гудамжанууд асфальтаар хушагданхай. Нарhан, шэнэhэн мододой дунда урган бодоhон Тындын кварталнууд заповеднэ газар болоно. Тус хотые дүхэригтэн тойроhон харгынуудаар транспорт ябадаг. Уhа дамжуулха сорго, ваннанууд, лифтэнүүд, телефон—эдэ бүгэдэнгүйгөөр мүнөөдэрэй Тындые hанаандаа оруулхань хүшэр байна.

Табан жэлэй саада тээ бидэ нүхэдтэеэ залуу бүлэдэ бэлэг бэдэржэ, хахад часай турша соо Тындын бүхы магазинуудаар ябажа хараа бэлэйбди. Харин мүнөө «Волгоор» 2 час соо ябахадаашье, бүхы магазинуудта орожо үрдигдэхэгүй.

Зүгөөр эд бараа худалдажа абахын тула иимэ үни ябаhанай огто хэрэггүй: сэхэ ажал дээрээ олон hайн ба хэрэгтэй эд бараа худалдажа абахада, захил хэхэдэ болоно. Худалдаа наймаанай газарнууд хаа-хаанагүй эмхидхэгдэнхэй.

Хойто зүгтэ ажаhуухада хэсүү даа. Зүгөөр хүнүүдые анхарал оролдолгоор хүреэлээд байхадань, бэрхэшээлнүүд обёорогдонгүй дабагдадаг.

1981 оной гарахын урда тээхэнэ Тындэдэ ажаhуудаг Корчагинтанай бүлэдэ хүбүүн түрэжэ, түрэлхидынь Павка гэжэ нэрлээ юм.

Павка тухай, тэрэнэй үеын хэдэн зуугаад үхибүүд тухай олон тоото эмхинүүд, хэдэн мянган хүнүүд hанаагаа табидаг. Корчагинтанай ажаhуудаг микрорайондо үхибүүдэй үшөө нэгэ кухни нээгдээ. «Детский мир» гэжэ магазинда үхибүүдэй дулаан, тааруу зохид хубсаhа байлгаха гэжэ оролдодог. Главмосстрой управлениин барилгашад Тындэдэ үхибүүдэй комбинат ашаглалгада тушаахые бэлдэнэ. Түсэбэй ёhоор, аяар 1982 ондо тус комбинат ашаглалгада оруулагдаха зэргэтэй байгаа.

hая мүндэлhэн хотодо 5 мянга гаран үхибүүд түрөө юм. Тындэ тэдэнэй түрэhэн нютагынь болоно. Тиин үхибүүдэй сүлөө сагые зүбөөр эмхидхэхэ, хүмүүжүүлхэ асуудалнууд олохон бүлын hанаа зобоогоо ааб даа. Ургажа ябаа залуу үетэндэ зорюулагдан, городто ехэ юумэ хэгдэдэг: хоккейнэ секцинүүд ба хүгжэмэй hургуулинууд бии, үхибүүдэй хореографическа ансамбль хүдэлдэг.

Тындэ хадаа ороной эгээл залуу хотонуудай нэгэн мүн. Зүгөөр Закавказиин ба Прибалтикын республиканууднhаа, Кавказ болон Ураалhаа аяншалагшад иишэ ерэдэг болонхой. Эртэ урдын хүшөөнүүдые бэшэ, харин манай үеын хүнүүдэй гараар бүтээгдэhэн барилгануудые харахаяа ороной олохон районуудhаа иишэ ерэнэ бшуу.

(ТАСС).

Тындэ,
Амарай область.

«Байгал-Амарай түмэр замай бүхы участогуудта поезд ябуулжа эхилхэ» гэhэн КПСС-эй ЦК-гай проект соохи үгэнүүдые ажал хүдэлмэридөө хүтэлбэри болгоhон БАМ-ай барилгашад эдэ үдэрнүүдтэ эршэмтэйгээр хүдэлнэ. Хани-Чара гэжэ участок дээрэ «БАМстройпуть», «БАМстроймеханизация» гэжэ трестын харьяата хүдэлмэришэ коллективүүд хараалагдаhан графигаа нилээд ахин замай далан бэлдэжэ байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Чара хүрэтэр түмэр зам табижа байhан В. Шпеньковой бригадын гэшүүд.

ТАСС-ай фотохронико.

Арадай хиналтын булан

БУРЯАДАЙ АССР-эй АРАДАЙ ХИНАЛТЫН КОМИТЕДТЭ

ХҮШӨӨНҮҮДЫЕ ҺАЙНААР САХИН ХАМГААЛХА

Ажалшадые Эхэ орондоо дуратайгаар хүмүүжүүлгэдэ түүхын ба соёлой хүшөөнүүд шухала үүргэ дүүргэнэ. Тэдэнние хамгаалгаар һүүлэй жэлнүүдтэ ехэ ажал ябуулагдаа. Гэбэшье хүшөөнүүдые заһабарилга, харууһалгада зорюулагдаһан мүнгэ зөөри гаргашалгада дутуу дунданууд үзэгдэнэ.

Жэшээлхэдэ, хүшөөнүүдые шэнэлэн һэргээжэ байһан газарнуудта ямар сэнтэй, хэды шэнээн хүдэлмэриин хэгдэхэ тухай, хэды шэнээн материалай гаргашалагдаха тухай баталагдаһан проектно-сметнэ документаци үгы. Захил хэдэг Соёлой министерствын үйлэдбэриин бүлэг (начальнигынь И. П. Ильин) ба энэ захилые дүүргэхэ үйлэдбэриин тусхай мастерской (начальнигынь Б. А Архинчеев) хоёрой хэлсээ баталһан документ байхагүй. Хэгдэһэн хүдэлмэриин шанарые тэдэнэр хүсэд шалганагүй.

Зарим газарта хүдэлмэри нарядаар бэшэ, харин болзоргүй хэлсээгээр ябуулагдана. Мүн баһа дүүргэгдээ гэжэ тоологдоһон хүшөөнүүдэй актда хэгдээгүй хүдэлмэри оруулһан ушар үзэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, «Воскресенье» гэжэ һүмые заһабарилхадаа, 6,4 мянган түхэригэй голодоһо гаргаа. Гусиноозёрскын дасанда хирписээр хэгдэхэ хүдэлмэрине хабтагайгаар хэһэн байба. Одигитриевскэ һүмэдэ заһабарилга хэгдэхэ мүнгөөр шкафууд заһабарилагдажа, тагууд дархалагдаа. Тиигэжэ тусхай научно-үйлэдбэриин мастерской 3205 түхэриг хуули бусаар абаа, энэнь сметээр хараалагдаһан барилгын сэнгэй тэн хахадынь болоно. А. П. Смолиндо хүшөө табихадаа, хүдэлмэриинь 150 дүрбэлжэн метрээр ехэ болгоо гэхэ гү, али 1302 түхэригэй хэгдээгүй хүдэлмэри хэгдээ гэжэ худалаар бэшээ. Соёлой министерствын хүтэлбэрилэгшэд (министрэй орлогшо А. М. Герштейн) түүхын ба соёлой хүшөөнүүдые хамгаалгада хараалагдаһан мүнгэнэй буруугаар хэрэглэгдэжэ байһан баримтануудые усадхаха талаар ёһотой хэмжээ абанагүй.

Дээрэ заагдаһан дутуу дундануудай түлөө үйлэдбэриин тусхай мастерскойн начальник Б. А. Архинчеевтэ шанга донгодолго соносхогдобо. Эдэ мастерскойн тэмдэглэгдэһэн дутуу дундануудые усадхажа, гүрэндэ хохидол ушаруулһан хүнүүдые харюусалгада хабаадуулха гэһэн тэрэнэй мэдүүлгыень хараада абаха. Техническэ хиналтые һулаар табиһанайнь түлөө Соёлой министерствын үйлэдбэриин бүлэгэй начальник И. П. Ильиндэ һануулга хэхэ. Тэмдэглэгдэһэн дутуу дунданууды усадхаха талаар хэмжээ абахаб гэһэн тэрэнэй мэдүүлгыень хараада абаха. Абаһан хэмжээ ябуулганууд тухайгаа 1981 оной апрель һарада республикын арадай хиналтын комитедтэ тэдэнэр тоосохо. Тиигээд хүшөөнүүдые шэнэлэлгэдэ хараалагдаһан мүнгые зүбөөр хэрэглэхэ талаар хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалгыень дээшэлүүлхэ хэмжээнүүд абтаха гэһэн соёлой министрэй орлогшо нүхэр Герштейнэй мэдүүлгыень хараада абаха.

Түүхын ба соёлой хүшөөнүүдые заһабарилгада, шэнэлэн һэргээлгэдэ табигдаһан мүнгэнэй гаргашые наринаар шалгахыень Соёлой министерствын арадай хиналтын гол бүлэгые уялгалха.

АНХАРАГТЫ: ҺОНИРХОЛТОИ ДҮЙ ДҮРШЭЛ

ДОЛООН АХА ДҮҮНЭРЭЙ БЭРЕЭДҮҮД

Калининска областиин «Россия» колхозой багашуул үхибүүдэй шэнэ саадта шэнэ жэлые угтаба. Мүнөө дээрэ тосхондо биишыхан хүбүүд, басагадай үсөөхэншье һаань, ехэ саад баряа юм. Һаядаа үхибүүдэй саад дүүрэхэ байха гэжэ ажахын түрүүлэгшэ А. Голубев найдана.

Тэрэнэй ингэжэ тухайлхань эшэ үндэһэтэй. Үдэр бүри шахуу почтальон правлениидэ бэшэгүүдые асардаг. Колхоздо ямар мэргэжэлтэд хэрэгтэйб, гэр байра бии гү гэжэ тэдэнэр асуудаг, олон ондоошье асуудалнуудые бэшэгүүд дотороо табидаг. Зүгөөр хэрэг байдал гансал эдэ бэшэгүүдээр дүүрэнэгүй. Һургуули дүүргэһэн нютагай залуушуулай түрэл колхоздоо үлэжэ ажалладаг болоһоор хэдэн жэл үнгэрөө.

...Заншалта планерко үнгэргэгдэнэ. Колхозой стипендиат байһан инженер-механик Е. Мартьянов фамилинуудые нэрлэхэ бүрөэ, хэн тухай хэлэжэ байһанаа тайлбарлина. «Россия» колхоздо Ленинэй ба Ажалай Улаан Тугай орденуудай кавалер механизатор Виктор Иванович Бабиков ба тэрэнэй хүбүүн, баһал механизатор Саша Бабиков хүдэлдэг. Эсэгэ, хүбүүн Игнатьевууд поли дээрэ сугтаа ажалладаг. Хэрбээ Бобровтоной фамили тухай хэлэхэ болоо һаа, бүришье бэрхэтэй: долоон аха дүүнэр бии, булта дaa техникэдэ хабаатай ажалтай юм.

Тиимэһээ тус ажахыда мэргэжэлтэдэй асуудал шиидхэгдэнхэй гэжэ хэлэхээр. Ажахыда 50-яад трактор тоологдодог, харин механизаторнуудынь 60 гаран юм. Тиимэһээ хоёр халаанай хүдэлмэри эмхидхэжэ, техникэ дүүрэн хүсэндэнь хэрэглэжэ болохо байна.

Ажахын правлени, партийна ба профсоюзна эмхинүүд демографическа политика түсэбэй ёһоор бэелүүлдэг, залуушуулые тосхондо үлөөхэ тухай анхарал оролдолго гаргадаг. Колхозой интернат һургуулиһаа эхилжэ энэ хүдэлмэри ябуулдаг. Өөһэдынгөө ерээдүйн мэргэжэлые шэлэхэдэнь, һанаһанаа хүсэлдүүлхэдэнь ажахы туһалха гэжэ һургуули дүүргэгшэд һайн мэдэдэг. Мүнөө «Россия» колхоз дээдэ һургуулинуудай табан студентдэ ба техникумүүдэй дүрбэн һурагшада стипенди түлэнэ. Залуушуулай заабол хүдөө ажахын һургуулида ороһоной хэрэгтүй. Жэшээлбэл, Галя Самохвалова багшанарай институтда һурадаг. Багшанар колхоздо баһал хэрэгтэй бшуу.

Техническэ мэргэжэлэй һургуулинуудые дүүргэжэ, механизаторай мэргэжэлтэй болоһон залуушуул жэл бүри гэртээ бусажа ерэдэг. Хэншье ажалгүй байдаггүй. Кашино хотодохи дунда һургуулине колхоз харгалзалга дороо абанхай. Ажахыда зундаа залуушуулай ажалай ба амаралтын лагерь хүдэлдэг. Эндэ городой хүбүүд, басагадые хүдөө ажахын мэргэжэлдэ дуратай болгожо шададаг. Городой һургуули дүүргэһэн табан хүбүүд, басагад хүдөө ажахын институт болон техникумүүдтэ һурахые хүсэһэн байна.

Хүбүүдэй армида алба хэхэ болзоройнь ерэхэдэ, баярай оршон байдалда тэдэниие үдэшэдэг. Хүбүүд сэрэгэй албанһаа табигдахадаа, түрэл ажахыдаа дуратайгаар бусадаг. Юундэб гэбэл, тэдэниие баяртайгаар угтаха, дуратай ажалыень үгэхэ гэжэ мэдэнэ ха юм. Даб дээрэ 500 түхэриг тэдээндэ үгтэдэг. Тэрэниие бусааһанай хэрэггүй, үйлэдбэридэ гурбан жэл соо хүдэлхэл хэрэгтэй.

Колхозой социально-экономическа хүгжэлтын түсэб дотор залуу бүлэнүүдтэ онсо анхарал хандуулагдана. Жэшээлбэл, Хара хүрьһэгүй нютагуудта эхэнэрнүүдые ажалаар хангаха асуудал амжалтатайгаар шиидхэгдэнэ. Ушарынь гэбэл, колхозуудта мүнөө дээрэ эхэнэрнүүдэй хэхэ ажал үсөөн ха юм. Дүрбэн аха дүүнэр Бобровууд хуби заяанайнгаа нүхэдые түрэл нютагтаа олоо юм. Тэдэнэй гурбан дүүнэрынь наһанайнгаа ханинарые олохол бэзэ. «Россида» басагадай ажаллаха бүхы эрхэ байдал байгуулагданхай: малай оньһожоруулагдамал комплекс, хоёр клуб, гурбан магазин, столово, медпункт, үхибүүдэй саад баригданхай. Шэнэ гэр бүлын хурим түрэ дээрэ шэнэ гэрэй түлхюур барюулдаг юм. Тэрэнэйнгээ түлөө һарадаа оройдоол 5 түхэриг түлэдэг байна.

Хүнүүдэй һайнаар ажаһуухын ба ажаллахын түлөө колхоздо ехэ юумэн хэгдэдэг. Ерээдүйдэ хэгдэхэ юумэн үшөөл ехэ. Партиин XXVI съезд дээрэ харагдаха КПСС-эй ЦК-гай проект дотор хүдөөдэ гэр байрын ба соёлой-ажаһуудалай барилгые үлэмжэ түргөөр хүгжөөхые хараалагдана. Имагтал нимэ байдал кадрнуудай һуурижан хүдэлхэ шухала нүхэсэл болоно гэжэ эндэ тоолоно.

Уг залгамжалан ажалладаг бүлэнүүд тухай фильм буулгахаяа киногой хүдэлмэрилэгшэд һаяхан колхоздо ерээ һэн. Тиин тэдэнэр ямар шиидхэбэри абахаяа ойлгожо ядан тээлмэрдэшоо. Уг залгамжалан ажалладаг Бобровууд, Шитовууд, Филатовууд, Мачковууд, Пелевинүүд, Громовууд, Тарбеевууд... угаа олон байгаа бшуу. Тэдэнэй дунда залуушуул бүри олон боложо байнхай. Һүүлэй табан жэлдэ тосхондо залуу гэр бүлэнүүдэй бүхэли үйлсэнүүд — 60 гаран гэр урган бодоо юм.

Тиимэһээ үхибүүдэй саад мэнэ һаяар «проектнэ хүсэндөө» хүргэгдэхэ, үшөөшье бариха хэрэг гараха гэжэ Голубев батаар этигэнэ бшуу.

Д. ЗВАНЦЕВ,
ТАСС-ай корр.

Кашино,
Калининска область.

ХИНАГШЫН ХЁРХО НЮДӨӨР

Улаан-Үдын судна бүтээлтын заводой арадай хиналтын комитет эдэбхитэйгээр хүдэлэгшэдэй тоодо ороһоор үнинэй юм. Эндэ илангаяа комитедэй түрүүлэгшэ, коммунис ажалай ударник, СССР-эй арадай хиналтын отличник В. А. Зверев, тэрэнэй орлогшо, дайнай ба ажалай ветеран И. В. Красноженов гэгшэдэй эмхидхэхы, ударидахы шадабарине тэмдэглэлтэй. Тэдэнэр квартал бүридэ хүдэлмэриингөө түсэб табижа, ажалаа эмхидхэдэг гуримтай. Комитедэй гэшүүн бүхэн тодорхой даабари абажа ажалладаг. Тиихэдээ тэдэндэ даабаринууд тодорхойгоор тайлбарилан ойлгуулагдадаг, хэрэгтэй зүбшэл заабари үгтэдэг. Тиимэһээл эндэ хэгдэдэг бүхы шалгалта нягта наринаар үнгэргэгдэдэг юм. Заводой арадай хиналтын гол бүлэг 25 хүнһөө бүридэнэ, олонхидынь коммунистнууд ба комсомолшууд болоно.

Хиналтын хүдэлмэри долоон секторто хубаарилагдана. Гаргагдаһан продукциин худалдалгые хинадаг секторые инженер-технолог С. М. Ланин хүтэлбэрилнэ. Харин гаргагдаһан продукциин шанар шалгадаг секторые судна бүтээгшэ В. П. Звягинда, предприятиин жасые шалгаха, социалис предприяти тухай дүримые сахилгые хинадаг секторые инженер-конструктор Л. И. Одинцовто даалгагданхай. Столово, буфедэй ажалаар ороһон гомдолнуудые хинаха секторые В. М. Кушнарев, хамтын байрын шалгалта хэдэг секторые 4-дэхи цехэй электрогагнууршан, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй депутат В. И Федонина, ажал хүдэлмэри эмхидхэлгын секторые техническэ таһагай техник-конструктор, арбаад гаран жэлдэ хиналтын комитедэй гэшүүнээр һунгагдаһан М. М. Хантаева хүтэлбэрилнэ.

Хинагшын хёрхо нюдөөр бүхы юумые адаглан обёоржо ябадаг, ажал хэрэгтээ харюусалга ехэтэйгээр хандадаг. Заводой арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ Владимир Андреевич Зверев тус заводто 1966 онһоо хойшо ажаллана. Тэрэ гэһэнһээ хойшо заводойнгоо арадай хинагшадай комитедые толгойлжо, ниитын зөөри алмаха, гамнаха талаар бага бэшэ хэмжээ ябуулгануудые хэнэ. Заводой арадай хиналтын комитедэй гэшүүдэй тэн хахадынь хүдэлмэришэдһөө бүридэнэ. Тэдэнэр булта дaa ажалдаа оролдосотой, «булта нэгэнэй түлөө, нэгэн бултанай түлөө» гэһэн гуримаар ажалладаг зон.

—Эдэ нүхэдэй даалгагдаһан хэрэгтээ һайнаар хандаһананнь ашаар арадай хинагшадай бюрогой заседанинууд ба суглаанууд саг соогоо үнгэргэгдэнэ,—гэжэ нүхэр Зверев хөөрэнэ. Байгша ондо бюрогой 5 заседани, 2 суглаан үнгэргэгдөө, «Материалнуудые хадагалалга ба гамналга», «Зайн галые ба түлишэ, түрхисын материалнуудые гамтайгаар хэрэглэлгэ», «Түмэрэй хаядана тушааха түсэб дүүргэлгэ», «4-дэхи, 5-дахи цехүүдэй арадай хинагшадай бүлэгэй хүдэлмэри тухай» гэһэн асуудалнууд зүбшэгдөө. Үргэн хэрэглэлэй эд бараа бүтээхэдэ хэрэглэгдэхээр хюрөөдэгдэһэн модо буруугаар гаргашалһан баримтанууд элирүүлэгдэжэ, гэмтэ нюурнууд хэһээгдээ. Жэшээлхэдэ, барилгын материалнуудые дутааһанайнь түлөө 5-дахи цехэй начальник Г. П. Баклушинада, 4-дэхи цехэй мастер В. И. Ивановто зэмэ тохогдобо. Түлишэ, түрхисын материалнуудые муугаар хадагалһанһаа боложо, дутагдал гараһанайнь түлөө 14-дэхи таһагай хангалгын начальник В. С. Борисовта зэмэ тохогдоод, мүн лэ яла ашагдаа. Шалгалтын дүнгүүдээр зурагууд буулгагдажа, фотомонтажнууд гаргагдана. Эндэ арадай хинагшадай бюрогой гэшүүн Виктор Васильевич Махногой үүргэ ехэ. Эдэбхитэдэй тоодо «Хүндэлэлэй Тэмдэг» ордендо хоёр дахин хүртэһэн В. М. Кушнарев, социалис мүрысөөндэ илагша Г. В. Королько гэгшэд оролсоно. Хинагшадай бюрогой заседани дээрэ байгаали хамгаалха тушаа асуудалнууд харагдадаг. Сэлэнгэ мүрэнэй, Байгал далайн уһые тунгалаг һайхан байлгаха тухай шанга хөөрэлдөөн болоо. Энээнэй дүнгөөр, арадай хинагшадай оролдолгоор нэмэлтэ ехэ шүүрнүүд табигдаа, уһанай шанарые саг үргэлжэ шалгаха ажал эмхидхэгдээ.

Г. БАДМАЕВА.

ҮҮСХЭЛ ҺАЙШААГДАА

Материальна, түлишын-энергетическэ нөөсэнүүдые гамтайгаар гаргашалхын хойноһоо хинална шангадхаха талаар «Теплоприбор» заводой, 834-дэхи СМП-гэй, Улаан-Үдын локомотивна депогой арадай хинагшадай үүсхэлые Буряадай АССР-эй арадай хиналтын комитет ехэ һайшааажа, тэрэниие үргэнөөр дэмжэхыень арадай хиналтын городской болон районно комитедүүдые уялгалба.

Арадай хинагшадай эдэбхитэй хабаадалгатайгаар «Теплоприбор» заводто энэ жэлдэ 50 тонно түмэр түдэгэ, нарин сэмбын комбинадта 1200 килограмм түүхэй эд болон бусад материал, локомотивна деподо 12 миллион киловатт-час электрын элшэ хүсэн, 834-дэхи СМП-дэ нилээд ехэ цемент болон түмэр алмагдаба.

Эдэ предприятинуудай арадай хинагшад түмэрэй хаядаһа, электрын элшэ хүсэ, түлишэ гаргашалха, тэдэниие алмаха, арьбадхахын тула түрүү технологи хэрэглэхэ талаар хиналтануудые саг үргэлжэ үнгэргэдэг болонхой.

Материальна, түлишын-энергетическэ нөөсэнүүдые һайнаар хэрэглэхын түлөө хиналта бэелүүлдэг секторнууд эдэбхитэйгээр хүдэлнэ. Арадай хинагшад эдэ асуудалнуудаар шалгалта үнгэргэжэ, өөрынгөө ажал ябуулгые профсоюзай организацитай, «Комсомолой прожектортэй» нягта холбоотойгоор эрхилнэ.

Шалгалтын дүнгүүд, абтаһан хэмжээнүүдыень ханын ба олон хэһэгээр гарадаг газетэнүүдтэ, «Олоной нюдэн хурса» гэһэн стендэ гаргагдажа, хүдэлмэришэдэй суглаанууд дээрэ соносхогдодог байна.

Арадай хинагшадай шалгалтанууд коллективүүдэй хараалһан түсэбүүд болон уялгануудые амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ ходо нүлөөлнэ. Жэшээлхэдэ, үйлэдбэриин технологи нарижуулһанай, хиналта шангадхаһанай ашаар «Теплоприбор» заводто 24 тонно металл алмахаар хараалагдана. Нарин сэмбын комбинадай арадай хинагшад түүхэй эд болон материалнуудые, түлишын-энергетическэ нөөсэнүүдые һайнаар хэрэглэхэ тухай асуудалые гол шухалада тоолоно.

934-дэхи СМП-гэй арадай хиналтын бүлэг барилгада шэнэ технологи нэбтэрүүлжэ, 7 тонно металл алмаха, 50 тонно цемент, 114 кубометр барилгын материал арьбалха гэжэ хэлсээ.

Улаан-Үдын локомотивна депогой хинагшад электрын элшэ хүсэ арьбалхын түлөө хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлжэ, 12,5 миллион киловатт-час электрын элшэ хүсэ алмаха уялга абаба.

Монгол һайхан оронда

Нийслэл хотын ТЭЦ-3-най дүрбэдэхи ээлжээн МНР-эй энергетическэ промышленностиин үнгэрһэн жэлэйнь эгээн томо барилга болоо гээд мэргэжэлтэд тоолоно. Һаяхана тэрэниие ашаглалгада тушаалгын баяр ёһолол болобо.

Республикын арадай ажахыда гүнзэгы удха шанартай энэ теплоэлектроцентралиин ээлжээтэ агрегадые хабсаргаха, ашаглаха хэрэгтэ монгол ба совет мэргэжэлтэдэй хамтын хэшээл оролдолгын үрэ дүн угаа ехэ гэжэ онсолон тэмдэглэлтэй. Аха дүү ёһоор бэе бэедээ туһалалсан хүдэлһэнэйнь лэ ашаар ороной энэ эгээн томо энергетическэ предприятиин хүсэн табан жэлэй туршада гурба шахуу дахинаар нэмээ бшуу.

МНРП-гэй XVII съездын табиһан зорилгонуудые ороной энергетическэ промышленностиин хүдэлмэришэд сүм бэелүүлһэн тухайгаа һаяхана элидхэбэ. Тиигэжэ энэ табан жэлэй туршада 110 мянган киловатт хүсэтэй теплоагрегадууд ашаглалгада үгтэжэ, республикын түбэй энергосистемын юрэнхы хүсэн 280 мянган киловаттда хүргэгдэбэ ха юм. Мүнөө нийслэл хотын энергетигүүдэй урда шэнэ тон шухала зорилгонууд табигданхай. Юуб гэхэдэ, Улаан-Баатарай ТЭЦ-3-ые техническэ талаһаань шэнэээр зэбсэгжүүлхэ, тэрэнэй табадахи агрегадай барилгые богонихон болзор соо дүүргэхэ хэрэгтэй болоод байна.

СССР-эй ТУҺАЛАМЖААР

Нийслэл хотоһоо зуу гаран модоной газарта оршодог Бага-Нуурта олдоһон шулуу нүүрһэнэй баян хэбтэшэнүүд мүноо үргэнөөр ашаглагдажа эхилэнхэй. Һаяхана Бага-Нуурай уурхайе нийслэл хототой холбоһон ехэ вольтно электрын элшэ хүсэ дамжуулха шэжэмтэ лини татагдажа дүүрэбэ. Энэ 120 километр утатай ЛЭП ашаглаха хэрэгтэнь Советскэ Союзай мэргэжэлтэд монгол нүхэдтөө айхабтар ехэ туһаламжа үзүүлээ. Арбан жэлэй болзор соо байгуулагдахаар хараалагдаһан Монголой Арадай Республикые электрын элшэ хүсөөр хангаха зорилготой генеральна системын бүридэлдэ шэнэ шэжэмтэ лини орохо юм.

ХҮДӨӨГЭЙ АЖАЛШАДАЙ АША ТУҺАДА

Улангом хотодохи модо болбосоруулгын комбинат хүдөөгэй ажалшадай хэрэглэмжэдэ зорюулжа, тусхай мебель үйлэдбэрилэн гаргажа эхилбэ. Һэеы гэр соо табигдаха бэлэхэнээр эбхэгдэдэг мебелиин комплектнүүд худалдан абагшадай анхарал илангаяа ехээр татана гээд тэмдэглэлтэй. Үйлэдбэриин үлөөдэһэ хэрэглэн, комбинадай урашуул элдэб модон амһарта, гэр тойрондо туһатай бусад зүйлнүүдые дархалдаг байна. Тэрэнэйнгээ ашаар предприяти хэдэн арбаад мянган түхэригэй нэмэлтэ олзо доход оруулаа юм.

ХОЛЫН ХАРААТАЙГААР, ЗҮБ ЗАМААР

Зургаадахи табан жэлэй туршада Монголой Арадай Республикада 30 мянган дээдэ ба тусхай дунда һургуулитай мэргэжэлтэд, 45 мянган тусхай һуралсал гараһан хүдэлмэришэд бэлдэгдэһэн байна. Энэл хугасаа дотор барилгын ба хүдөө ажахын 8 училищи, эдээ хоолой промышленностиин техникум, ород хэлэнэй институт нээгдээ юм. Энэ хадаа арадай гэгээрэлэй системые үргэдхэхэ, нарижуулан һайжаруулха, мэргэжэлэй-техническэ һуралсал дэлгэрүүлхэ зорилготой МНРП-гэй ба республикын правительствын холын хараата, үнэн зүб политикын аша үрэ мүн.

(ТАСС).

МОНГОЛОЙ АРАДАЙ РЕСПУБЛИКА. Ороной баруун хойто хубида, Эрдэнэт хадын баялиг дээрэ бодоһон шэнэ хото үдэр ерэхэ бүри түхэл шэнжээ хубилгана. Эндэ совет, монгол мэргэжэлтэд ээм ээмээ зэргэсэн хүдэлжэ, үнгэтэ металлнуудай хэбтэшые ороной арадай ажахын, мүн аха дүү социалис оронуудай хэрэглэмжэдэ эльгээхэ зорилгоор ехэ юумэ хэнэ. Өөрөө Эрдэнэт хото богонихон болзор соо танихаар бэшэ болотороо хубилаа. Эндэ ажалшадай байха олон дабхар байшангуудһаа гадна, соёлой ордонууд, худалдаа наймаанай эмхинүүд, һургуулинууд олоор нээгдэнхэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Эрдэнэт хотын нэгэ үйлсэдэ.

ТАСС-ай фотохронико.

Хилын саанаһаа
ТАСС
АПН

США. Вашингтон штадай Белвью хотодо өөһэдынгөө эрхын түлөө эхэнэрнүүдэй эмхидхэһэн жагсаалда хабаадаһан 17 хүн түрмэдэ хаагдаа. Ингэжэ американ засагаархид өөһэдынгөө эрхын түлөө тэмсэгшэдые хайра гамгүйгөөр хашаһа, хаана бшуу.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: жагсаалда хабаадаһан нэгэ эхэнэрые полициин түлөөлэгшэ баряад байна.

АП—ТАСС-ай фото.

ТҮҮХЭТЭ ҮДЭРНҮҮДТЭ БЭЛДЭНЭ

УЛААН-БААТАР. МНРП-гэй XVIII съездэ, арадай революциин 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан хэдэн олон лекцинүүдые мүн лэ бэлдэнэ. Ажалшадтай хөөрэлдөөнүүдые хэхын тула дүй дүршэлтэй лекторнууд, пропагандистнууд ба политинформаторнууд республикын элдэб районуудта ошонхой. Экономикын, эрдэм болон соёлой хүгжэлтын талаар совет болон монгол арадуудай туйлаһан амжалтанууд, СССР-эй ба МНР-эй хоорондын хани барисаае, харилсаа холбооe бүхы талаарнь бэхижүүлгэ гэһэн асуудалнууд тэдэнэй хэлэхэ үгэнүүдэй гол темэнь болоно.

Хоёр ороной арадуудай ажабайдалдахи түүхэтэ хэрэгүүдтэ бэлэдхэлэй үеэр бүхы хотонууд болон аймагуудта ниитын-политическэ уншалганууды эмхидхэхэ гээд шиидхэгдэнхэй,—гэжэ МНР-эй научна эрдэм болбосорол дэлгэрүүлхэ бүлгэмэй правлениин түрүүлэгшын орлогшо Л. Жамбалдорж ТАСС-ай корреспондентдэ хөөрэбэ.

УЛААН-БААТАР. МНРП-гэй XVIII съездэ, арадай революциин 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан ехэ программа МНР-эй научна эрдэм болбосорол дэлгэрүүлхэ бүлгэм бэелүүлжэ эхилээ. Бүлгэмэй правлени КПСС-эй XXVI съездэ, бусад хэдэ хэдэн социалис гүрэнүүдэй болохоёо байгаа аха дүү партинуудай съезднүүдтэ, тэдэнэй эб найрамдалта гадаадын политикада, уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулхын түлөө, арадуудай амгалан ба аюулгүй байдал батадхахын түлөө тэмсэлдэ зорюулагдаһан хэдэн олон лекцинүүдые мүн лэ бэлдэнэ.

Монгол ороной ажалшад КПСС-эй XXVI съезд дээрэ харагдаха «1981 — 1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» тухай партиин ЦК-гай проекттэй үргэнөөр танилсана. Энэ асуудалаар уншагдаһан түрүүшын лекцинүүдһээ харахада, дурсагдаһан документ монгол арадай зүгһөө ехэтэ һайшаагдан угтагдажа, дэмжэгдэжэ байна, коммунизм байгуулжа байгша совет хүнүүдэй түлөө хуулита омогорхолой мэдэрэл тэдэнэй зүрхэ сэдьхэлдэ үүсхэл бадаруулна.

НАМИБИ ТУШАА КОНФЕРЕНЦИ

ЖЕНЕВЭ. ЮАР-ай расис засагаархидаар эзэмдэгдэһэн энэ газар дайдада бэеэ даадаһан байдал олгохо тухай ООН-ой тогтоолнуудые тодорхойгоор бэелүүлхэ арга олгохо уялгатай Намиби тушаа конференци эндэ Нацинуудай ордон соо нээгдэбэ. ООН-ой Генеральна секретарь К. Вальдхайм конференциин хүдэлмэридэ хабаадана.

Тэрэнэй газар дайда дээрэһээ Урда Африкын сэрэгүүдые гаргажа, ООН-ой хиналта доро сүлөөтэ һунгалта тэндэ үнгэргэхые хараалдаг Намиби тушаа ООН-ой түсэб зүблэхэ зүйлдэ табигдана. Намибиин бэеэ даадаһан байдалай түлөө зэбсэгтэ тэмсэл хэжэ байһан, Намибиин арадай ори ганса хуулита түлөөлэгшэ гэжэ ООН-оор мэдэрэгдэһэн Баруун-Урда Африкын арадай эмхиин (СВАПО) делегаци, мүн «фронт шадарай» гүрэнүүдэй, Нигериин, Африкын нэгэдэлэй эмхиин (ОАЕ) түлөөлэгшэд тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадалсана.

Конференциин амжалтатайгаар үнгэргэлгэдэ бүтэмжэтэй һайн хубитаяа оруулха хүсэлэнтэйгөөр СВАПО Женевэдэ ерээ, нүгөө тала Намибиин асуудалые шиидхэлгэдэ томоотой һайнаар хандаха бэзэ гээд найдажа байһанаа мэдүүлнэб гэжэ СВАПО-гой түлөөлэгшэ Тео-Бен Гурираб уулзалгын эхилхын урда тээ эмхидхэгдэһэн пресс-конференци дээрэ мэдүүлбэ.

ТОБШО МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

СОФИ. КПСС-эй XXVI съездэ бэлэдхэлэй Советскэ Союз дотор үргэнөөр ябуулагдажа байһан тухай олон материал аха дүү социалис оронуудай хэблэлдэ тунхаглагдана. **Болгариин «Кооперативно село»** газетэ «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ бэелүүлэгдэхэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» тухай КПСС-эй ЦК-гай проектын Советүүдэй орон дотор бүхы арад зоной дунда зүбшэн хэлсэгдэжэ байһан тушаа хөөрэнэ. Энэ зүбшэн хэлсэлгын үедэ табигдаһан зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ яаадал хангахаар олон тодорхой дурадхал ба нэмэлтэнүүдые ажалшад оруулна гэжэ **Польшын «Жиче Варшавы»** тусхайлан тэмдэглэнэ.

ХАНОИ. Алалга хюдалга үүдхэгшэ, Пекинэй тала баридаг засаг захиргаае унагааһан Камнучиин арадай түүхэтэ илалтын хоёрдохи жэлэй ойе гадаадын түрүү үзэл бодолтой хэблэл үргэнөөр тэмдэглээ. Үнгэрэгшэ хоёр жэлэй турша соо НРК-гай уласхоорондын нэрэ хүндэ ехээр ургана, тэрэниие 30 гаран орон ба национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүд мэдэрэнхэй гэжэ **Вьетнамай «Нян Зан»** тусхайлан дурдана. Арадай-революционно засаган нилээд бэхижэһые, Камнучиин революциин этигэл түгэсөөр хүгжэн дабшажа байһые тус газетэ тэмдэглэнэ.

ЛОНДОН. Дүтын Зүүн зүгэй оронуудаар яаха үедөө США-гай гүрэнэй агсан секретарь Г. Киссинджерэй хэлэһэн үгэнүүдые шэнжэлхэ зуураа, **Лондоной «Таймс»** нигэжэ бэшэнэ: Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые заһаруулха тухай асуудалаар «Юу хэхэб, юу хэжэ болохогүйб» гэхэ мэтээр Европын правительствануудта заабаришалха ямаршье үндэһэ баримта» тэрээндэ байхагүй гэнэ.

ФРГ-гэй правительство буу зэбсэгүүдые, тэрэ тоодо танкнуудые, манда худалдыт гэһэн Саудовска Аравиин гуйлтада зүбшөөн харюусахаар бэлэн байһанаа элирхэйлээ гэжэ Англиин **«Файнэншл таймс»** мэдээсэбэ. Тиимэ болоходоороо, уласхоорондын байдалай шахардуу болоһон нютагуудта буу зэбсэгүүдые худалдахагүй гэһэн гол ёһоноо ФРГ-гэй арсажа магад тухай хэлэгдэнэ. Энэнь орон доторнь, мүн хилын саана ехэ буруушаал үүсхэжэ магад гэжэ тус газетэ тэмдэглэнэ.

(ТАСС).

ШАНГА ТУЛАЛДААНУУД БОЛОНО

МАНАГУА. Сальвадорой сүлөөлэгдэһэн районуудай нэгэндэ хүдэлмэрилжэ эхилһэн «Либерасьон» гэжэ бусалгаалан бодогшодой радиостанциин мэдээсэһэнэй ёһоор, эндэхи партизанууд хархис хунтын сэрэгүүдтэй стратегическэ хойто харгын түлөө шангаар тулалдажа байна. Январиин 7-ной һүни Фарабундо Мартиин нэрэмжэтэ Национально - сүлөөрэлгын фронтын (ФНО) сэрэгшэд нийслэлһээ зүүн-хойгуур 153 километртэ байдаг Сесори городые эзэлээ.

Фронтын нүтөөдэ отряд айхабтар шангаар тулалдаһанай һүүлээр Осикола гэжэ городто ороһон байна. Эндэхи байлдаануудай үедэ правительствын сэрэгүүд 35 солдадаа алуулһан ба шархатуулһан байгаа. Тэрэшэлэн Покоаипике, Герола, Сан-Фернандо гэжэ һуурин тосхонуудай оршон тойрондо шанга буудалдаанууд болоһон тухай «Либерасьон» радиостанциин дамжуулһан яаралтай мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ. Хоёр үдэрэй урда тээ Гватемалаһаа Сальвадор худар Никарагуагай диктатор Сомосын урдын гвардеецүүдэй үлэгдэл — 500 хүлһэншэдэй шурган ороһоной һүүлээр Гондурасай гурбан мянга гаран солдадууд Сальвадор худар добтолон ороходоор бэлдэжэ байна. Сальвадорой арад зонтой һаналаа нэгэдэн талархадаг Тегусигальпедахи комитет энээн тухай мэдээсэхэ зуураа, нигэжэ тэмдэглэнэ: США-гай 30 түлөөлэгшэд, «партизануудтай тэмсэхэ» мэргэжэлтэд түримхэйлэн добтолдог корпусто сэрэгэй советнигүүд боложо хабаадана.

САН-ХОСЕ. Һүүлэй хоёр неделиин турша соо Сальвадортохи хархис этэгээдүүд 458 хүниие алаһан байна гэжэ Сан-Сальвадорой архиепископэй мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Январиин 7-до хунтын захиралтаар нийслэл хото шадархи Гуасапа тосхоной граждан зондо эсэргүү шэглүүлэн напалм хэрэглэгдээ. Морасан, Чалатенанго департаментнуудта байһан зугадагшадай хэдэ хэдэн лагерьнуудые артиллеэрээр буудагдаһан ба бомбодогдоһон байна.

«О, ЭХЭ ОРОМНИ, ШАМАЯА ХАРААД...»

Эдир залуугаар наһа барашаһан бэлигтэ поэт Намжил Нимбуевай ном соо оройдоо гурбахан мүртэй нэгэ шүлэг бии. Тэрэниинь оршуулбал, нимэрхүү болохо гээшэ ха:

О, Эхэ оромни,
Энхэрһэн шарайешни
хараад лэ,
Эшэнгеэр дуумни
замхашана.

Поэдэй үсөөхэншье һаа, эдэ үгэнүүд соо хэды ехэ удха багтанхайб! Эхэ оронойнгоо нангин нэрые зүрхэндөө тахижа, үнэн сэдьхэлһээ һүгэдэн ябаһан, хэрбээ дайсан шолмосой гараа далайбал, түрэл газар үһаяа аршалан, амиа наһаяа үгэхөөр бэлэн байһан хүбүүнэйнь шарай бидэндэ харагдаадхина. Хуурай газарай зургаанай нэгэ хубида багтаһан дэлгэр ехэ Эхэ ороноймнай нэлэнхы уужам тала нуганууд, ногоон хүбшэнүүд, хада ууланууд, гол мүрэнүүд, нуур далайнууд—хуу эдэ үгэ үгэнүүд соо багтанхай.

Эхэ оронoймнай тохойн шэнээншье газар бидэндэ үнэтэй сэнтэйгээр һанагдадаг шуу даа. Тиимэл хадань, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ гансахан добуунай түлөө, нэгэ горхоной түлөө, нэгэ гэрэй түлөө манай сэрэгшэд амиа наһаяа хайрлангүй тулалдадаг байгаа бэшэ гү?

Үнэхөөрөөшье, шэрүүн уларилта Хойто Мүльһэтэ далайншье олтирогууд Эхэ ороноймнай хилэ соо ороһон байбал, бидэндэ утаа дулааханаар һанагдадаг ха юм...

Хүн бүхэнэй эгээл эртын балшар наһанһаа патриотическа мэдэрэлэй эхин үзэгдэдэг юм. Зүгөөр гэр бүлэдөө гү, али ясли, саадуудта анханайнь һайхан мэдэрэл хэр зэргэ хүгжэлтэ абааб, тэрээнһээнь олон юумэн дулдыдадаг гээшэ.

Үхибүүнэй мэдэрэл анха түрүүн өөрынгөө гэрэй богоһоhoo сааша гараагүй байдаг. Байн-байн, газаагуур гаража наададаг болоходоо, тэрэ мэдэрэлынь үргэн болоҗо захална. 3—5-тай үхибүүдэй аманһаа нимэрхүү үгэнүүд дуулдажа захалдаг: «Манай үйлсын гэрнүүд эгээл гоёнууд...» Үгышье һаа: «Манай саадта һайн!».

Тээ горитойхон болоходоо, **манай город, манай колхоз, манай совхоз, манай нютаг** гэһэн ойлгосо үхибүүнэй сэдьхэлдэ бүрилдэнэ. Тиихэдээ нютагайнгаа хүнүүдэй нэрэ солотой болоҗо, ажалаараа алдаршабал, ехэшүүлтэй хамта үхибүүд баярладаг, хэнһээшье ехээр омогорходог гэжэ мэдэнэбди.

Үхибүүдэй патриотическа мэдэрэлэй хүгжэлтые нарин-наар шэнжэлээд үзэхэдэ, угаа һонин байдаг. Жэшээнь, түрэһэн гэрээ, үйлсээ һайшаадаг мэдэрэлынь хүгжэһөөр, һургуулида ороходонь, улам үргэн болоҗо, **манай нютаг, манай район, манай республика** гэһэн хэмжээндэ хүрэжэ ерэдэг шуу. Һургуулида багшалжа ябахадаа, шабинарайнгаа абаринн энэ шэнжые ажаглаад. энэ мэдэрэлэйнь яагаад үргэн болодогые харуулха зорилготойгоор, нэгэ иимэ шүлэг бэшээд туршаа һэм:

Эгэтынгээ Адагһаа гаража,
Нарһата хүрэхэдөө,
Элдин Эгэтээ магтагшаб.
Яба ябаһаар ябажа,
Хори ошохоодоо,
Яруунынгаа аймагые
магтагшаб.
Баһа саашаа зорин,
Эрхүү хүрэшэбэл,
Баян Буряадаа
түүрээдэгби.
Соохор хилые дабажа,
харинхидта айлшалбал,
Совет ороноо түүрээдэгби.
Али нэгэ ушараар,
яажа мэдэхэб,
Аяар холын мүшэндэ
хүрэжэ ябашабал,
Яларан яларан
харагдааша
Газар түбиеэ
Яаха оргагүй дуулан,
досоогоо уярхалби.

Энэ шүлэг нэгэшье ном соомни оруулагдаагүй юм. Яахадааб гэбэл, нимэрхүү шүлэгүүдые олон поэт бэшэһэн байдаг. Хоёрдохёор, уран һайханайнгаа талаар хүсэд эдеэшээдүй шэнгеэр һанагдаһан юм.

Юрэдөө, ямаршье хүнэй Эхэ орондоо үнэн сэхэ, гүн дуратай байха мэдэрэл иимэл замаар хүгжэдэг ёһотой гэжэ һанагшаб. Зүгөөр эдиршүүлэй патриотическа мэдэрэлые зүбөөр хүгжөөхэ хэрэгые багшанар үдэр бүриин халуун анхаралаар хүреэлхэ уялгатай ааб даа.

Энэ талаһаань абажа харабал, хизаар ороноо шэнжэлгын хүдэлмэри угаа ехэ удха шанартай гэжэ һанагдадаг. Гадна арадай аман үгые шэнжэлдэг кружогуудай гү, али уран зохёолой нэгэдэлнүүдэй үүргэ сэгнэшэгүй. Хориин районой Амгалантын эхин һургуулиие даагша Ц-Х. М. Мункоева һурагшадаа социалис Эхэ орондоо дуратай байхаар хүмүүжүүлгэдэ ехэ анхарал хандуулдаг байгаа һэн. Түрэһэн нютагайнгаа түхэл нюруугай (ландшафтын) тусхай македые үхибүүд өөһэдынгөө гараар бүтээнхэй юм. Шорой, хүбхэн, элдэб ургамал мэтын зүйлнүүдые хэрэглэн бүтээһэн македыень үзэхэдэ, Амгаланта нютагай түхэл шарай тэрэ зандаа харагдажа байха. Мүн нютагайнгаа ургамалнуудые суглуулжа, үхибүүд ород болон буряад хэлэнүүд дээрэ нэрыень тодоруулан бэшэдэг.

Мэдээжэ дуунай үгын мүрнүүдые хэрэглэн: «Эхэ орон юунһээ эхитэйб?»—гэжэ ходо асуудаг болонхойбди. **Түрэл гэрэймнай гуламтаһаа, хажуудахи добуунһаа, шэбэрэй оёорто бурьялһан булагһаа эхитэй** гэжэ харюусадагбди.

Гэхэ зуура эдиршүүлэй патриотизм имагтал ажаглалтаар хизаарлангүй, дайшалхы үнгитэй, нангин мэдэрэлыемнай дайран, алибаа хархис этэгээдүүдэй хороор хошхоронги үгэнүүдые хаяа һаа, харюугай сохилто үгэжэ шадахаар байбал, бидэнэй оролдоһон оролдолго дэмы хосороогүй гэжэ ойлгохобди.

Зүб даа, залуу үетэнэй олонхид ахамад үеын хүнүүдэй найдалые харюулжа шадаха гэжэ мэдэдэгбди, этигэдэгбди.

—Үнэеэ утаар табиһан гү, али манай һанаанда таарахагүй түриитэй үмдэ үмдэһэн залуу хүбүүдые, басагадые хараад, залуушуулай элдэб ааша тухай үтэлһэн гуримаар гэмэр-гутар гэлдэдэгбди. Хүнэй шанар гээшэ үһэнһөө гү, али үмдэнэй түриинһөө болодоггүй ха юм даа. Тархи соонь, ухаан соонь һайхан залин хэды шэнээн нөөгөөтэйб, тэрээнһээ болохо.

Би сэрэгшэдтэй ходо уулзадагби. Зариманиинь айхабтар хүшэр хүндэ оршон байдалда албаяа хэдэг. Зүгөөр олонхидынь нэгэшье гомдонгүй, эрхим һайнаар албаяа хэдэг байха юм. Манай Эхэ оронoй хилэ найдамтай гартай—гэжэ Шэнэ жэлэй урдахана Улаан-Үдэдэ ерээд ошоһон Тимур Аркадьевич Гайдар хөөрөө һэн.

О, Эхэ оромни,
Энхэргэн шарайеш
хараад лэ,
Эшэнгеэр дуумни
замхашана,—

гэһэн поэдэй үгэнүүдые өөршэлэн дабтажа шадахаар, баян һайхан сэдьхэлтэй, Эхэ оронoйнгоо ганса ёдогор бургааһыешье, амигүй хабтагар шулууешье харатанда алдахагүй, ухаан соогоо хизааргүй ехэ залингай нөөсэтэй, омог дорюун хүбүүд, басагадые хүмүүжүүлэн ажаллаха гээшэ бидэнэй нангин уялга.

Ц. ДОНДОГОИ.

ТОПИ

Мэлс САМБУЕВ

ШЭНЭ ШҮЛЭГҮҮДһЭЭ

ЛЕНИНГРАД

Хубисхалай үлгы, шинии штабта би мүнөө
Хубита хэрэгээ дуулгахаа ерэһэн шэнгиб.
Жэжэ бодолой зулаханиие доторoo һүнөөн,
Жэгдэ үндэр бодолһоо айжа эшэнгиб.
Дүшэн наһа хүрэтэрөө Улаан тугаа
Мүшэн шэнги арюун зандань мандуулнаб.
Имагтал агуу Октябриин аша туһаар
Илалта түгэс ябаһанаа үнэншөөр дууланаб.

Асуудалай хойноһоо асуудал ханхинажа ерэнэ..
Гашуудалайш, баярайш умданһаа уугдаал гээшэ.
Зүгөөр, шэнэ үдэрнүүд боһогодом нэрьенэ,—
Зүргөөр бэшэ, замаар алхалыш гээлши.
...Хүшөө зураг бүхэнһөө бэшэ, харин
Хүсөөр, бодолоор баатар хүнүүдэй гүнһөө
Этигэл найдалтайгаар нам тээшэ харан,
Эсэгэ шэнгеэр угтажа бодонол мүнөө:

Багша Ленинэй урда бүгэдэн адли,
Багаханшье худал агуу урбалта мэтэ.
Үндэр хурса сурталайнь нарата годли
Үе сагууды һэтэлэн аласы ошонол, мэдэ.
Түүхэтэ хотодо хамаг юумэн одоо—
Түрэтэ Нева, энэ талмай, тэрэ гэр тээ.
Арад зоной шарайнууд Ильичэй одоор,
Алдар солоорнь, бодолоорнь элшэтэн гэрэлтээ.

Ленинград намда бүри «Үзэглэлһөө» эхилээ:
Ленин, Октябрь—дүтэһөө дүтэ үгэнүүд.
Баатар «Аврорын» үүргые ойлгожо эрхимээр,
Багшаяа шэртэхэлши—үшөө асуудал үгэнэ гүт?

Үбэлэй Ордониие эзэлэгшэдэй габьяата намтар
Үниинэй намда мэдээжэ, өөрынхи болонхойл.
Урдандаа хадаа өөрөөшье тэдэнэртэй хамта
Улаан тугуудаа мандуулһаар бэеэ бодонхойб.

Эгээл иимэһээ мүнөө миниин урда—
Эртэ үниинһөө танил үйлсэнүүд, ордонууд
Үнгэрһэн тухайгаа намда дахинаа дурдан.
Үсэгэлдэрэйхидэл адляар зүрхэндэ орогдоно дуун.

Энэ дуун —Россиие морпидол сорьйлгожо зогсооһон
Эзэн хаан Петр тухай, тиихэдэ үшөө
Хэтын дарлалтаһаа сүлөөржэ, гуламтаяа носоохо
Хэрэгтэ уряалһан Радищевта аялгата хүшөөл.

Разлив нуурай эрье шадарай отогто
Арадай ерээдүйе Ильичэй шэбшэжэ бодоһон,
Хүсэлдэхэ замынь зааһан тухай одото,
Хүсэтэ тэрэ дуунай аялга ямар тодо һэм?!
Хубисхалай үлгы, штабайш урда минии
Хубита хэрэг, зориг шалгагдажа гараһай.
Жэлһээ жэлдэ, үдэрһөө үдэртэ шинии
Жэгдэ залуу болодогые удхалжа хараһайб.

АЖАМИДАРАЛАЙ ХАРГЫ

Домогто Ладога урдам хэлбэлзэн хэбтэнэ,—
Долгид намда баатаршалга тухай нэрьенэ.
Нойтон һалхинһаа хамаг субасам нэбтэрнэ,—
Ойндом үнгэрһэнэй зураг дахинаа ерэнэ.
Мартагдашагүй дүшэн хоёрой—алхамынь шагнаһайб!—
Манаһа, тооһото үбэл эгээл түлэг дундаа.
(Эрэлхэг зоригой, габьягай, гашуудал шаналатай
Энхэ домог яажа оруулхаб дуундаа?!)

Ажамидаралай харгы. Наһанай сэнтэй харгы.
Анжарагты: үхэлэй, хүйтэнэй сахариг заалаһаар,
Үнэхөөр сэнгүй ашаае баатарлиг хамбы
Үлэсхэлэн хотодо хүргэжэ ошохо гү заал һаа?
Зүг бүхэнһөө һүжэрһэн аюулай добтолгон
Зүрхэгүй, хайрагүй һохор гэжэ мэдээжэ.
Харин һандарһан хотодо хүлеэгшэд огтолон
Хазаха зүһэмгүй, сусал галгүй шахуу гээшэ.

Зэбсэгтэй хамта хилээмэнэй ашаа тээгээ
Зэргэлээ автоколонно мүльһэтэ һайб оймон,
Үлэсэһэн хүнүүд, сэрэгшэдтэ ажабайдал тээһээ
Үнэниие асарһан үнэтэйһөө үнэтэй поэма һэн.
Ажамидаралай харгын алхам бүхэн, мэдыт,
Амиды, үхэһэн хүнүүдэй шуһаар угаагдаал.
Мүльһэн дээрэ мүльһэн доро, оо, хэды
Мүнхэ нойроо олоҗо, бусалтагүй унагаагдааб?!

Ээрхэг дайсанай үхэлэй һабараар бахалуурдаһан
Эрэлхэг хото руу сүмэрһэн ажамидаралай харгы,
Үндэр нарата алас руу бахархан дуудаһан
Үндэртэ, илалтада, оо, заатагүй хүргэжэ гаргыш!
Бодолоор нимэл уряал үгэнүүдтэй мэдэрэл
Блокадада һуугшадай зүрхэндэ дүлэтэһэн ёһотой.
Харанхы соо толотоо гансаш элшэ бэдэрэн,
Хамагые үндэһөөрнь гэрэлтүүлхэ шэди ольһотойл.

Булта ленинградайхид нэгэтэш зоригоо гээнгүй,
Буянта һайндэртөө найдаал этигэлэй һайгаар.
Хүшэр сагай ашаа ээм дээрээ тээнгүй,
Хүнгэн ябаһан хүн огтолон үгы байгаал.
Ажамидаралай харгы ганса Ладогаар бэшэ,
Алаг зүрхэнүүдэй гүнзэгы оёороор үнгэрөөл.
Шанга мөөрнүүдэй һүүлээрхи сараа бэшэг
Шалгалта дабагшадай зоригтой үгэнүүдтэл үлхэрөөл.

Гайхамшагта энэ харгы түгэсэшэгүй удаан,—
Гайхал омогто ерээдүйе хүрэжэ ошохол.
Хэзээдэш, хаанаш шарайдамнай гэрэлынь тудаад,
Хэтэдээ даллан байхал тэрэнэй ошохон.
Ашата Ленинэй городой алдар соло
Ажамидаралай харгы замаар дэлхэйдэ таранхай
Эрхэ сүлөөгэй уряалынь холоһоо холо
Энхэ хизаарнуудта хүрэжэ, дурынь татанхай...

Һурагшадай үбэлэй амаралтын үедэ ёлкын наадануud хаа-яагүй үнгэргэгдэжэ, үхибүүдэй хонгёо согтой әнеэдэн, дуу хатарнууд замхаагүй. Жабар-Үбгэн Саһан-Хүүхэн хоёр хүндэтэй ямбатайгаар айлшалан буужа, хүүгэдэй сэдьхэлдэ һайндэрэй сэлмэг һайхан мэдэрэл түрүүлээ. Амаралтынгаа хаһые үхибүүд хүхюун сэнгэлигэер үнгэргэбэ,

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын 14-дэхи һургуулиин һурагшадта Жабар-Үбгэн айлшалаа.

Н. БУРМАКИНАЙ фото.

БЭЛИГТЭЙШҮҮЛ ЭЛИРНЭ

Үнгэрһэн жэлэй намар Наушкиин дунда һургуулида уран һайханай коллектив байгуулагдаһан юм. Хүгжэмэй багша В. С. Членова тус кружогые эмхидхэжэ хүтэлбэрилөө. 5-дахи, 6-дахи классуудай һурагшад эндэ ябадаг. Тэдэнэй дундаһаа Вера Леонова, Наташа Суворовцева, Марина Лемешева, Дима Вилков гэгшэдые эгээл эдэбхитэйшүүлынь гэжэ тооломоор.

Эдир артистнар түрэл посёлогойнгоо хүн зоной урда оло дахин концерт харуулаа, мяха-консервын комбинадай хүдэлмэришэдые, түмэр замшадые, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдые баясуулаа һэн. Дуу дуулажа, хатар наадаһан лэ газартань нэрьемэ альга ташалган болодог.

Нэгэ иимэ концерт хаража, сэдьхэлээ ханаһанаа дурсалтай. Харагшадынь гол түлэб һурагшад, багшанар һэн. «Красная шапочка» гэһэн кинофильмһээ дуунуудые гүйсэдхэһэн К. Доржитарова, ирагуу хүгжэмэй аялга доро татар арадай хатар гүйсэдхэһэн В. Леонова гэгшэд бултанда һайшаагдаа. Совет композиторнууд А. Пахмутова, В. Чичков гэгшэдэй дуунуудые хоор гүйсэдхөө. Эдиршүүлэй дунда бэлигтэйшүүлые элирүүлхэдэ тааруу эрхэ байдал эндэ гүйсэд байгуулагданхай гэжэ баталмаар.

Е. СУРМАЧ.
Хяагтын район.

ОНТОХОН

ХОРЁОДОЙ ҮБГЭН

Хориин сагаан хонитой, хоёр боро моритой Хорёодой үбгэн баабайтан уужам Буряад орондомнай ажаһуудаг байгаа һэн ха.

Нарата һайхан нажарай нэгэ үдэр Хорёодой үбгэнэй хонидоо бэлшээжэ ябатарнь, һүрэг соогоо түрүү һүтэй халзан хониниинь түрэжэ, эхир хоёр хурьгад эжэл һүрэгтэнь нэмэбэ ха. Тиихэ яахын хирэндэ хобдог хара хирээнүүд хурьгадайнь нюдэ тоншожо эдеэд, хадын саагуур зугадан, хараа далда орошолой. Хорёодой үбгэн сухалдажа, газар доһолсо ганираад, туруута мориндо гартаагүй, тураг шубуунда хүсэгдөөгүй хурдан хүлэг морёороо хоёр хара хирээ хойноһоонь нэмнэжэ бариба. «Нюдэ эдиһэн нүгэлөө нюдөөроо түлэбэ гээшэт» гээд, хурса хара нюдэдыень хургаараа түнхин абажа, һохор болоһон хоёр сагаахан хурьгадайнгаа улхархайдань тааруулан табижа, нюдэтэй болгон эдэгээбэ.

Нүгэлтэ хара хирээнүүд нүгэл хэһэнээ хэлэнгүй. Хорёодой үбгэниие муудхажа, хоолойн шадалаар хаагалалдан хурмаста тэнгэридэ мэдүүлбэ. Эсэгэ малаан тэнгэриин «энэ хэрэг мүрдэжэ, үнэн зүбыень элирүүлээд, үтэр намда дуулгахаш» гээд, хүл хурдан гүйдэлтэй хүхэ шоные эльгээбэ. Шуһа, мяхаар жүрөөдэһэн шоно, хирээнүүд нүхэсэжэ, Хорёодой үбгэнэй хурдан боро мориень барижа эдихэ гэлсэбэ. Арьяатан шоно, хирээнүүдэй адууһа малдань обтоһониие Хорёодой үбгэн зүүдэ зүнгөөрөө мэдэржэ, хурдан боро хүлэгөө хорёодоо барижа, номгон боро морисо ногоондо табяад хонобо.

Үүлэтэ харанхы һүни, үлэн хоёр шоно талада табиһан мориень барижа. Гамгүй эдинхэрхёод, тайга тээшээ талиба. Хорёодой үбгэн сухалдажа, хүбшэ тайгын хүнхинэсэ һүхиреэд, хүхэ шоные мүрдэн хүлэг хурдан морёороо хүдөө доһолсо харайлгажа, байса үндэрэй арада, буртаг тайгын оёорто хоёр хүхэ шоные харайса дээрэнь хүсэбэ, бууса дээрэнь бариба. «Нүгэлөө эдлэжэ нюсэгөөр ябагты» гээд амидыгаар арһануудыень хуулажа, ара тайгадань табижархёо һэн ха. Улаан нюсэгэн болоһон уршагта шоно-гарюуһад улилдан. гиинaлдан, Хорёодой үбгэниие муушалжа. хурмаста тэнгэридээ мэдүүлбэ.

Үндэр тэнгэриин урда үнэн ушараа тайлбарилхадаа хорхойдо хорогүй хонин һүрэгөө, амитанда аюулгүй адуун һүрэгөө арьяатан шоно, шонхор хирээнүүдһээ аршалан хамгаалһанаа гэршэлжэ, зүбтэ болоһон Хорёодой үбгэн тэнгэриин хүндэдэ хүртэбэ. Тиихэдэ шуһа, мяхаар жүрөөдэһэн шоно, хирээнүүд буруутажа, гэм зэмээ мэдэрэн, тэнгэриин хууляар хэһээгдэһэн юм ха.

Тэрэ сагһаа хойшо улад зон шуһата, мяхаша шоно, хирээнүүдые шоо үзэдэг, шобто харадаг, хюдан хороодог болоһон юм гэлэй.

Б-М. ДЫШИНОВЭЙ
суглуулбарнһаа.

СҮҮДЭЙ ЗАЛҺАА

АНАА ҮРТӨӨДЭ АРХИДААД...

Архиин аюул тухай ойлгуулха, архиншад-зайгуулшадтай эблэршэгүй эрид шиидэнгеэр тэмсэхэ гээшэ бүгэдэ ниитын, мүн хэн хэнэйшье уялга болоно. Энээнтэй дашарамдуулан, үнихэн болоҗо үнгэрһэншье һаань, нэгэ иимэ жэрхэмшэгтэ ушар тухай дурдамаар.

Анаа Үртөөгэй механизатор Николай Жанаев комбайн заһабарилха нарядтай аад, һэлгэхэ частьнууд үгы гэжэ шалтаг бaряад, Таня гэжэ нагаса абгайндаа юрэ ороод лэ гараха гэжэ шиидэбэ ха.

Эршэтэ ажалай халуун хаһын тэрэ үдэр дүтын түрэл түтим болохо гурбан эдэ эхэнэрнүүд — Таня Цырендоржиева, Лхамажап Дондокова, Надя Дондокова гэгшэд ээ хүбүүн Николайнгаа ороһондо тэмдэг болгон, хахадтай байһан аад, тэрэнээ задалжа, дүрбүүлээ хубаажа уугаа һэн.

Тиигээд Таня нагаса абгайнь ээ хүбүүндээ «ажалдаа ошоорой» гэжэ зарлиг гарһаһан байбашье, Николай үйлсэдэ Хориһоо ерэһэн хоёр танигдаагүй хүнөөр уулзаад, магазин орожо, тэдэнээр хамтаржа, 3 хахадые абажа уугаа, үшөө дээрэнь 2 шэл хүнүүдээр хубаажа залгяа ха. Һүүлээрнь Николай хилайһан нюдэтэй болоҗо эхилээ бшуу. Жамбаловай хорёо соо СПТУ-12-ой һурагша Балданжапов Бататай ушарба. Наһаа гүйсөөгүй тэрэнь өөрынгөө мүнгөөр хахадые абаа.

Бата Николай хоёр Жамбаловай хорёо соо юрэ яагааншьегүй байтараа, сарбуугайнгаа шандааһанай шангые, бэеынгээ шадал тамирые туршабад ха. Тииһээр яаһаар татасалдааниинь шангадаба. Соохор мэдээтэй Николай хармаанһаа нугардаг хара донгорог бэдэржэ олоод, Батынгаа гэдэһэ руу хадхажа, хүү ерэн унагаагаа. Хутагаа бэдэржэ олоходоо мэдээтэй шэнги, харин гэдэһэ руу хадхахадаа мэдээгээ алдажархиһан болохо юм. Батын шуһаа ехээр гоожуулжа, мэдээгээ алдахаа байтарнь, талаан болоходоо, Валерий Гармаев хуряахайнь тэрээниие хаража, түргэн туһаламжын машина дуудажа, ами наһыень абараа бшуу. Гэмтэн Николай тухай милицидэ хонходожо мэдээсэһэн байха юм.

Энэ ёрото муухай ушар юундэ болооб гэхэдэ, харюусалга, уялгаа мартаһан эдэ гурбан эхэнэрнүүд лэ Николайда хатуу харые уулгажа, уршагта муухай харгы руу түлхеэ, ажал хүдэлмэриһөөнь һаатуулаа. Энээн тухайда сүүдэй заседани хүтэлһэн районой арадай сүүдэй түрүүлэгшэ Ешидоржо Бадмаевич Цырендоржиев онсо анхарал хандуулаа һэн. Тиихэлээрээ эдэ эхэнэрнүүд — Таня, Лхамажап, Надежда гурбан улад зоной хэлсэдэгээр улаан нюураа Николай ээ хүбүүнэйнгээ тэжээбэриин олон дүүнүүдэйнь урда хаанаа хээ хаб. Өөһэдөө эдэнэр баһал үхибүүдтэйнүүд. Һогтуугаар хүнэй ами наһанда аюултай хорото гэмтэл ушаруулһан Николай Жанаев РСФСР-эй Уголовно кодексын статьягай ёһоор, 2 жэлээр эрхээ хаһагдажа, юрэнхы журамай колонидо ябуулагдаа. Николайн хоёр дүү басагад Дэнсэма, Гүнсэма, дүү хүбүүн Бадмажап гэгшэдынь һурагшад юм. Эдэниие хэн харалсаха, туһалха гээшэб?

Тиихэдэ хохидогшо Балданжапов Батын эжы Цырендыжит Жигжитова гэгшэ 7 үхибүүдэй эхэ аад лэ, хахадые залгиха баһал дуратайхан юм ха. Тэрэ үдэр, хүбүүнэйнгээ хадхуулаад байхадань, өөрөө Цырендыжит һогтуу ябаһан һурагтай. Үшөө нэгэ орхимоор бэшэ асуудал гараа. Ямар ушарһаа, юундэ, хайшан гээд Батые хадхааббши гэһэн асуудалай табигдахада: — «һананагүйб, гэбэшье хадхааб гэжэ сохом этигэнэб»,— гээд гэмээ һэнгэргүй мэдэрэн Николай харюусаһан байна.

Наһаа гүйсөөгүй Балданжапов Бата архи уужа һураһан, шуһаа адхаруулжа, сухигар сагаан шарайтай болоод байһанаа һанажа, уршагта иимэ ябадалһаа һургаал хэжэ, саашадаа бэеэ зүбөөр абажа ябаһай, арад түмэндэ ашатай туһатай ажал хэжэ һураһай гэжэ сүүд дээрэ байлсагшад найдаа һэн.

Найдаһаниинь гайхалтайшье бэшэ ааб даа, юуб гэхэдэ, хохидолдо ороһон Бата Балданжапов залуу, тон залуу хүбүүн ха юм. Тэрэнэй бүхы ажабайдалынь үшөө эхилээдүй гэхэдэ болохо. Өөрөө һаял мэргэжэл олохо гэжэ СПТУ-12-то һуража байһан намтартай. Харин Николай Жанаевай аяг ааша алишье талаһаа ойлгогдосогүй байна. Бэеэ хүсэһэн хүн. Механизатор мэргэжэлтэй. Хойномни гурбан хүн, гурбан тэжээмэлнүүд бии гэжэ тэрэ мартаха яашье, хэзээшье ёһогүй байгаа гээшэ бэшэ гү? Тиибэшье һаа, энэ наһанайнгаа гол харюусалгые мартаад, үнгэржэ ерэхэдээ, хүсэд наһаяа хүсөөгүй хүбүүе хутагаар хадхажа байхадаа яагааб? Тэрэнэй нюдэндэ эгээл хутагын эри гаргаад байха үедэнь дүү хүбүүн, дүү басагадынь харагдаха ёһотой байгаа бэшэ гү? Энэ мэтэ асуудалнууд Анаа Үртөөдэ болоһон ушар тухай бодомжолходо, ухаанда ороод һаланагүй. Энээнһээ уламжалан тэндэхи хүн зоной абари ааша, сүлөө сагаа яажа үнгэргэдэг тухай асуудал дам гаража ерэнэ бшуу.

Анаа Үртөөгэй заримууд өөе бэеэ хүндэлхэ гү, али сүлөөтэй сагаа үнгэргэхэ гэбэл, аюул тодхорто ороторoo архи дарһа бэе бэедээ шудхадаг, уудаг зантай байна. Энэнь хүндэлэлгэ бэшэ, харин ёһотойл хардалга — һайн дураараа ухаагаа алдалга болоно. Зол жаргалаа зүриһэн иимэ шоро муутай зан заншалһаа эрид арсаха, архидалгада тухирагшадтай эрид хатуугаар тэмсэхэ гээшэ хамаг зоной хэрэг мүн.

М. БАБУЕВ.
Хориин район.

ДҮЙ ДҮРШЭЛӨӨ ХУБААЛДАБА

Тусхай мэргэжэлтэй хүнүүдэй хэрэгтэй ном һудар шэлэхэдэнь туһалжа, уншагшадтай ябуулагдадаг хүдэлмэреэ һайжаруулхын тула библиотекын хүдэлмэрилэгшэд элдэб онол аргануудые хэрэглэжэ эхилэнхэй. Һая иимэ асуудал библиотекын хүдэлмэрилэгшэдэй семинар дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Түбэй городской библиотекын 20 филиалай түлөөлэгшэд хүдэлмэриин шэнэ онол аргануд тухай хөөрэлдэхэдөө, олон лэ һанамжа дурадхалнуудые оруулһан, ажалаа зохёохы ёһоор эрхилдэгээ гэршэлһэн байна.

Дүй дүршэлөө хубаалдаха талаар хөөрэлдөөнэй эхилхэдэ, 11-дэхи филиалые даагша Т. М. Дубровская Октябрьска районой библиотекэнүүдэй хүдэлмэриин һайн талые, мүн дутуу дундануудыень заажа, һургаал болоомоор баримтануудые дурдаа. 18 дахи филиалай гэхэ гү, али Павлик Морозовой нэрэмжэтэ хүүгэдэй библиотекын түлөөлэгшэ Н. К. Спиридонова бишыхан уншагшадай эрилтэнүүдые хангаха, номуудые гуримтайгаар, зүбөөр уншажа һургаха тухай асуудалаар һанамжаяа хэлэбэ. Библиотекарь Р. И. Галютина баян дүй дүршэлэйнгөө нюусатай олониие танилсуулаа.

Г. ТУРТУЕВА.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Амжалтын түлхюур» — түрүү бэшэг. «КПСС-эй XXVI съездые угтуулан»—тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. «Малай үбэлжэлгэ — шанга шалгалта». «Урагшаа дабшажа яданхай» — С. Захаровагай статья. ТАСС-ай шэнэ һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Партиина ажабайдал». «Ажахые эрхилхэ шадабариин дутууһаа» — Х. Буянтуевагай статья. «Марксистско-ленинскэ һуралсал». «Пропагандистнууд шалгалта гарана» — И. Доровских гэгшын статья. «Найдамтай ажалшан». —Д. Снетковой корреспонденци. «Гээгдэгшэдгүйгөөр хүдэлхэ». М. Тимофеевагай «Хүдэлмэришэн алдараа һэргээхэ» гэһэн статья. Фото-мэдээсэл.

Гурбадахи хуудаһанда. «КПСС-эй ЦК-гай проект зүбшэн хэлсэнэбди». «Проект зохёогшодой шиидхэхэ асуудал» — А. Серебряковой статья. «Наранай элшэ хүсэ хэрэглэхэ» —ТАСС-ай материал. «Бүмбөрсэг дэлхэйн һонин». — ТАСС-ай корреспондентнүүдэй суглуулбариһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Сагаан шулуунай хүгжэм» —ТАСС-ай материал. «Түлхюур» —С. Захаровагай статья. Фельетоной орондо «Трамвайгаар ябаба гээшэбди» — Н. Гаркушиин корреспонденци. «Манай нүхэр дуун» В. Андросюгай корреспонденци. Соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55— Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.10 — Үглөөнэй гимнастика. 10.00 — «Буратиногой выставкэ». 10.30—«Таанад, түрэлхидтэ».

Улаан-Үдэ. 11.00 —«Хамар Дабаан» гэжэ туристнуудай телевизионно клуб.

Москва. 11.55— «Манай адрес— Советскэ Союз». Львовско областиин уран һайханай коллективүүдэй хабаадалгатай программа. 12.40 —«Спортлотогой 2-дохи тираж. 12.50—«Съезднүүдэй Кремлевско ордондо болоһон ёлкын һайндэр».

Улаан-Үдэ. 13.50 —«Арадай уран бэлиг». Д. Банзаровай нэрэмжэтэ Буряадай гүрэнэй багшын институдай уран һайханай коллективэй концерт.

Москва. 14.15— «Мүнөөдэр—түбн дэлхэйдэ». 15.10 —«Совет композиторнуудай дуунууд» 15.20—Үхибүүдтэ «Огонь в глубине дерева» «А к нам цирк приехал» уран һайханай богони фильм. 16.10—«Түсэб, һаалишан Вера» — телевизионно документальна фильм. 17.05 — Н. Осиповой нэрэмжэтэ гүрэнэй ород арадай оркестрэй концерт. 17.35— «Ан амитадай ажамидарал». 18.35 — «Ороной хүгжэлтын гол шэглэлнүүд: түлишын энергетическэ бааза» гэһэн проект зүбшэн хэлсэлтын дамжуулгада политическа шэнжэлэгшэ Л. А. Вознесенский үгэ хэлэхэ. 19.05—«Бременскэ хүгжэмшэдэй мүрөөр»—мультфильм. 19.25— «Правда» газетын политическэ шэнжэлэгшэ Ю. А. Жуков уласхоорондын темээр хөөрэлдөө хэхэ. 20.10—«Смятение чувств» гэһэн уран һайханай фильм. Түбэй телевидениин экран дээрэ түрүүшынхеэ харуулагдаха. 21.30 — «Время». 22.05— Фигурна һолжоролгын СССР-эй чемпионат. Эрэшүүлэй өөрын дуранай программа. 22.50 — «Хуушан романснууд» гэһэн фильм-концерт. 23.40 — Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 11.00 — Бүхэсоюзна болон уласхоорондын конкурснуудай лауреат Кругловой концерт (домбра). 11.25— «Движение безопасности».

Улаан-Үдэ. 11.55—Мультфильмнүүд. 12.20 — «Шэ солдат...» — документальна фильм.

Москва. 13.50—«Хүгжэмтэ абонемент». 14.25—«Эрмитаж». Эртэ урдын зүүн оронуудай искусство.

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр сэлмэлгэтэй, бүрхэлгэтэй байха, республикын дииилэнхи районуудта зуура саһан орохо, һуланаар бордоһолхо, Зүүн-хойноһоо секундын 9—14 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Үдэртөө 11—16, зарим районуудта 22 градус хүрэтэр хүйтэрхэ хараатай. Тиихэдэ Байгал шадарай нютагуудта оройдоол 7—12 градус хүйтэн байхаар хүлеэгдэнэ.

Республикымнай ниислэл Улаан-Үдэдэ сэлмэжэ, бүрхэжэ байха, зүүн-хойноһоо секундын 7—12 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Үдэртөө —13 градус хүйтэн байжа багсаамжалагдана.

Редакторай орлогшо
П. Н. НИМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66- 76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро —2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-02317. Заказ № 8. Индекс 5901.